

SLOVENSKI vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 19. november 1965

Štev. 47 (1225)

Koroški Slovenci

pri vladi SR Slovenije

Na povabilo predsednika Izvršnega sveta SR Slovenije se nahaja danes in jutri po 5-članska delegacija Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev na uradnem obisku Slovenije.

To je izredno pomemben dogodek, ker gre za prvi uradni obisk predstavnikov osrednjih narodnih organizacij koroških Slovencev ne glede na njihovo politično in svetovnonazorno usmerjenost v Sloveniji po drugi svetovni vojni. Zato ta obisk, o katerem sta obe organizaciji obvestili tudi zvezno in deželno vlado, brez dvoma pomeni mejnik v skupnem prizadevanju Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev za pravice slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Cas, ko so v manjšinah gledali le element spetike in nevarnosti v odnosih med prizadetimi državami in ko so bile manjšine čestokrat le predmet trenutne koristi in barantanja, je minul. Danes vsebolj prihaja do splošne veljave miselnost, da je manjšina samostojen subjekt svojih teženj in da predstavlja važnega činitelja v mednarodnih odnosih ter prirodno vez med domovinsko državo, v kateri živi, in državo, v kateri živi matični narod. To načelo je bilo ponovno poudarjeno konkretno za našo manjšino tudi ob različnih stikih med Avstrijo in Jugoslavijo in s tem nam koroškimi Slovencev priznana in naložena vloga posredovanja in zblizanja ter utrjevanja dobrososedskih odnosov med avstrijskim in slovenskim ljudstvom, pa tudi med sosednjima državama.

Koroški Slovenci smo od vsega početka zavestni pristaši te demokratične koncepcije, kar dokazuje naša dosledna demokratična borba za naše narodnostne pravice zlasti od skupne spomenice, katere 10-letnico praznujemo letos. Njena vsebina in njen nastanek, pa tudi prizadevanje za njeno uresničitev so zgovorni dokazi naše iskrenosti in privrženosti tem idealom.

V tej luči gledano je treba zato z vso odgovornostjo poudariti, da pri tem vabilu ne gre morda za poziv na poročanje ali na kako instrukcijo, marveč je vabilo po obisku avstrijske vladne delegacije v Beogradu in po kontaktih med Koroško, Štajersko in Slovenijo le dosledno nadaljevanje politike krepitve dobrososedskih odnosov, pri čemer ima bistveno vlogo predvsem tudi manjšina. Hkrati pa je ta uradni kontakt med vladnimi zastopniki matičnega naroda in legitimiranimi predstavniki manjšine mogoča manifestacija danes splošno priznanega načela, da ima sleberna manjšina naravno pravico do neposrednih stikov z matičnim narodom, ne da se ji zaradi tega sme očitati neljalnost ali nezvestoba do domovine. Ne nazadnje pomeni vabilo tudi izraz stalne brige in skrbi matičnega naroda za obstoj in razvoj svoje manjšine.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in v njej vključeni koroški Slovenci pa vidimo v vabilu in obisku še posebno potrdilo naše politike, ko smo od nekada vedno spet poudarjali potrebo po čim tesnejši povezavi z matičnim narodom ter to povezovalo gojili in krepili ne glede na številne očitke in grda sumničevanja tudi v času, ko zaradi še živega spomina na strašno vojno dogajanje ni bilo uradnih kontaktov in so mnogi iz zgolj svetovnonazornih pogledov odklanjali celo kulturne, kaj šele politične stike z matičnim narodom in predstavniki njegove države.

Pri tem nam je v spominu prvo gostovanje opere Slovenskega narodnega gledališča, kako smo kot pio-

„Narodne manjšine so most prijateljstva“

Obisk predsednika italijanske vlade v Jugoslaviji doprinos k poglobitvi odnosov med obema državama

Tako v Italiji kot v Jugoslaviji so z največjim zanimanjem spremljali in komentirali razgovore, ki so se odvijali prejšnji teden med uradnim obiskom predsednika italijanske vlade Mora v Jugoslaviji; veliko pozornost pa so temu obisku posvečali tudi v široki mednarodni javnosti. Na uradnih razgovorih predstavnikov obeh držav, v številnih zdravnicah ter na sprejemu pri predsedniku SFRJ Jugoslavije Titu je bilo na obeh straneh poudarjeno, da sta Italija in Jugoslavija razvili medsebojne odnose, ki so lahko zgled mednarodnemu sodelovanju v najširšem merilu, hkrati pa so ti odnosi najboljše jamstvo, da bo sta obe državi medsebojno sodelovanje še naprej razvijali in krepili v interesu svojih narodov in tudi v interesu miru na svetu.

Med razgovori — ki so bili prežeti s konstruktivnostjo in odkritostjo, kar je značilno za odnose med obema vladama, kakor je rečeno v uradnem sporočilu — sta obe strani razložili in primerjali svoja stališča o najvažnejših mednarodnih vprašanjih in proučili probleme, ki neposredno zadevajo odnose med obema državama. Glede mednarodnih problemov je bilo ugotovljeno daljnosežno soglasje, medtem ko so bili na področju bilateralnih odnosov sklenjeni številni sporazumi, ki bodo omogočili nadaljnjo razširitev in poglobitev italijansko-jugoslovenskega sodelovanja. Obisk predsednika italijanske vlade — pravi sporočilo — se je odvijal v duhu prisrčnosti in simpatij, v okviru prijateljskega sodelovanja, ki je še posebno koristno zato, ker zagotavlja obema državama dobre sosedske odnose in

v splošnem prispeva k popuščanju mednarodne napetosti v sodelovanju z vsemi državami, ki želijo mir. Razgovori predstavljajo dragocen primer, kako lahko države z različnimi ureditvami težijo, vsaka na najprikladnejši način, k skupnemu cilju miru in aktivnega sodelovanja med narodi.

Velik pomen so med razgovori in v izjavah predstavnikov obeh držav pripisovali tudi manjšinskim vprašanjem ter sta obe strani poudarili nujnost nadaljnjih skupnih naporov na tem področju. Že na prvem srečanju je predsednik izvršnega sveta SFRJ Stambolič izrazil željo, da bi se dosegli določeni rezultati o zaščiti manjšinskih pravic. „To nam daje upati, da bo mogoče z obojestransko dobro voljo v bodoče doseči še doslednejše izvajanje določenih sporazumov in skupno začetni proučevanje še ne-

rešenih vprašanj. Naši skupni naporji morajo stremeti za tem, da narodnostne manjšine ne bodo vir nesporazuma in težav, temveč most razumevanja, spoštovanja in prijateljstva naših narodov.“ Predsednik italijanske vlade Moro pa je poudaril: „Tudi mi z naše strani nismo prenehali posvečati vso pozornost temu vprašanju, glede katerega smo oboji tako občutljivi. Strinjam se, da je to v duhu naših dveh ustav in da so tudi na tem področju možnosti za konstruktivno sodelovanje med našima narodoma.“

Med uradnimi razgovori je predsednik Moro prav tako izjavil, da se strinja, da so manjšine most, ki naj povezuje obe državi. Povedal je tudi, da je italijanska vlada predložila parlamentu osnutek zakona o uporabi slovenščine v sodnih uradih Tržaškega ozemlja ter da so pri zaposlitvi, uporabi slovenskega jezika in v financiranju kulturnih ustanov dane možnosti enakopravnega ravnanja s pripadniki slovenske manjšine. Načelno — je dejal Moro — spada vprašanje manjšine v Italiji v pristojnost deželne vlade, vendar pa ima osrednja vlada v Rimu možnost in je tudi pripravljena vplivati na nadaljnje izboljšanje položaja manjšine. Končno pa je govora o manjšinah tudi v uradnem sporočilu o obisku, kjer je rečeno: „Izmenjani so bili tudi pogledi o obravnavanju slovenske in italijanske etnične skupine v okviru obstoječih obveznosti. Obe strani sta poudarili, kaj je bilo storjenega za uveljavljanje teh obveznosti in izrazili hkrati željo, da bi na tem področju dosegli nadaljnji napredek z namenom, da se omenjenim skupinam zagotovi obravnavanje, ki ustreza ne samo črki, temveč duhu obojestranskih dogovorov. Obe strani sta izrazili prepričanje, da morajo biti te skupine element razumevanja in zblizjevanja med obema narodoma.“

KONGRES ITALIJANSKIH SOCIALISTOV:

Za enotnost socialističnih sil

V Rimu se je pred dnevi zaključil 36. kongres Socialistične stranke Italije, na katerem sta bila glavni predmet razprave dva problema: vprašanje sodelovanja socialistov v sedanji italijanski vladni koaliciji levega centra ter vprašanje združitve socialistov s socialnimi demokrati.

Glede obeh vprašanj so se v razpravi pokazale bistvene razlike v stališčih »večine« in »manjšine«. Tako imenovana leva struja stranke, ki se je izrekla proti sodelovanju socialistov v vladi ter za enotnost vseh naprednih sil vključno KP, je ostala v manjšini. Z veliko večino so bile izglasovane resolucije, ki nakazujejo bodočo smer stranke.

Na podlagi sprejetih sklepov naj začneta socialistična in socialdemokratska stranka skupne akcije in prevzmeta skupno odgovornost za združitev v enotno stranko, kajti »treba je odpreti novo pot enotnosti vseh socialističnih sil, s tem da se

obudi k življenju velika socialistična demokratična ljudska stranka, ki bo dedič in izraz tradicij in idealov italijanskega socializma«. Ta sila — je rečeno v resoluciji — bo sposobna zagotoviti slednjemu državljanu politično udeležbo pri dejansko demokratičnem izvajanju oblasti na vseh ravneh; s tem pa je bila izrečena tudi sodba o nadaljnjem sodelovanju italijanskih socialistov v vladni koaliciji.

Prvič so na kongresu obširno govorili tudi o manjšinskih vprašanjih ter je bila na predlog slovenskega socialističnega občinskega odbornika Hreščaka izglasovana posebna resolucija, ki nalaga vodstvu stranke nalogo, da imenuje posebno komisijo, katera bo pripravila osnutek dokumenta o vprašanju manjšin ter na strankine smernice glede vprašanja zaščite pravic narodnih manjšin opozorila socialistične poslance in člane vlade.

tudi v korist naše slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Ko sta torej te dni delegaciji obeh osrednjih narodnih organizacij skupaj na uradnem obisku v Sloveniji, gledamo v tem dejstvu še posebno tudi poudarek priznanja legitimiranosti teh organizacij za zastopanje koroških Slovencev in s tem uspeh politike akcijske enotnosti vseh narodnostnih vprašanjih, zaradi česar z upravičenjem lahko pričakujemo, da bo ta obisk v desetem jubilejnim letu skupne spomenice pomemben korak naprej v prizadevanju za obstoj in razvoj naše slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Danes je vse to komaj razumljiva zgodovina. Danes smo lahko ponosni, ko vidimo sadove in razvoj tega našega prizadevanja: iz začetnih pionirskih kontaktov manjšine se je razvila uradna kulturna izmenjava, iz uradnih stikov so postali človeški, iz meddeželnih meddržavnih in danes že medkrajevni, iz splošnih osebnih in lahko smo prepričani, da iz časovnih tudi trajni — brez dvoma v korist obeh sosednih narodov in držav, pa

Dr. Franci Zwitter, predsednik ZSO

PRIJATELJSKI OBISKI

● Romunski državniki v Avstriji

Pod vodstvom predsednika romunske vlade Maurerja je prispela na večdnevni uradni obisk v Avstrijo vladna delegacija SR Romunije. V delegaciji so še zunanji minister Manescu, minister za zunanjo trgovino Cioara, namestnik ministra za pouk Livescu, namestnik ministra za strojno gradnjo Morega ter več visokih uradnikov in strokovnjakov.

Romunske goste je ob prihodu na Dunaj sprejel kancler dr. Klaus v spremstvu vicekanclerja dr. Pittermanna, zunanjega ministra dr. Kreiskyja, ministra za trgovino in obnovo dr. Bocka, državnega sekretarja dr. Bobleterja in drugih predstavnikov avstrijskega političnega in javnega življenja.

Z obeh strani so bili poudarjeni tesni odnosi med Avstrijo in Romunijo, izražena pa je bila tudi želja po nadaljnjem utrjevanju medsebojnega sodelovanja in prijateljstva med obema državama, čemur naj služi sedanji obisk visokih predstavnikov SR Romunije v Avstriji. Romunske goste je sprejel tudi zvezni prezident Jonas.

● Poljska delegacija v Jugoslaviji

Te dni biva na uradnem obisku v Jugoslaviji partijsko-vladna delegacija Poljske, ki jo vodita prvi sekretar CK poljske združene delavske partije Vladislav Gomulka in predsednik ministrskega sveta Poljske Józef Cyrankiewicz. Ob prihodu v Beograd so poljske goste pozdravili predsednik SFRJ Josip Broz Tito, predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj, predsednik zveznega izvršnega sveta Petar Stambolič in drugi predstavniki Jugoslavije.

V pozdravnih nagovorih je bilo z jugoslovske in poljske strani naglašeno tradicionalno prijateljstvo med Jugoslavijo in Poljsko, ki bo s sedanjim obiskom doživelo še nadaljnjo utrditev in razširitev sodelovanja med obema državama. O oblikah tega sodelovanja so razpravljali v uradnih razgovorih, kjer so obravnavali tudi pereča mednarodna vprašanja.

Med svojim bivanjem v Jugoslaviji so poljski gostje med drugim obiskali tudi Skopje, pri katerega obnovi po strašnem potresu je tudi poljsko ljudstvo dokazalo bratsko in prijateljsko solidarnost.

Beli rasisti v Južni Rodeziji

so proglasili neodvisnost dežele

Ob koncu minulega tedna je prišlo v Južni Rodeziji do nevarne zaostritve položaja, ko je Smithova vlada belih rasistov enostransko razglasila neodvisnost dežele. Velika Britanija, ki je z razglasitvijo neodvisnosti preveč zavlačevala, je bila s tem postavljena pred gotovo dejstvo, hkrati pa so se izjalovili poskusi britanske vlade, da bi s proglasitvijo neodvisnosti Južne Rodezije zagotovila enakopravnost tamkajšnjim domačinom.

Poteza, ki so jo napravili beli rasisti v Južni Rodeziji, je izzvala veliko ogorčenje po vsem svetu, predvsem pa so prizadeli Britanci, ki jim ni uspelo napraviti reda v deželi, katera je sestavni del britanske skupnosti narodov. Ravno zaradi tega je prišlo v britanskem parlamentu do enotnega stališča vladne laburistične stranke ter opozicijske konservativne stranke, ko so razpravljali o ukrepih, ki naj jih vlada podvzame proti Smithu in njegovi vladi v Južni Rodeziji. Britanska vlada je dobila tozadevno obširna pooblastila in je samo vprašanje, v koliko se jih bo tudi dejansko poslužila.

Z nastalim položajem v Južni Rodeziji se je bavil tudi Varnostni svet, ki se je prav tako izrekel za določene sankcije. Posebno odločne ukrepe proti južnorodezijski vladi zahtevajo razumljivo afriške države, ki ne morejo dopustiti, da bi usodo Južne Rodezije krojila izginjajoča manjšina belih priseljencev (v Južni Rodeziji je razmerje 200.000 belcev proti 4.000.000 črncev), ki domačemu prebivalstvu odrekajo vse pravice.

Razvoj določa

trgovinsko orientacijo Avstrije

Že nekaj let opazujemo, da gre zunanja trgovina naše države z območjem Evropske gospodarske skupnosti vedno bolj v našo škodo. Naš izvoz v območje EGS vedno bolj zaostaja za našim uvozom iz tega območja. Letos smo v prvih treh četrtletjih iz tega območja povečali uvoz za 13% na vrednost 23,25 milijarde šilingov, medtem ko se je naš izvoz v to območje povečal le za 9% na 14,3 milijarde šilingov. Naša pasiva v trgovini s tem območjem je torej spet znatno narasla.

Precej podoben je bil letos razvoj trgovine z Malim območjem za svobodno trgovanje v Evropi ali EFTA, katerega članica je tudi naša država. Naš uvoz s tega območja je bil s 5,89 milijarde šilingov sicer samo za 400 milijonov šilingov večji od vrednosti našega izvoza, vendar je v primerjavi z lanskim letom narasel za 14%, medtem ko je naš izvoz narasel samo za dobrih 5 odstotkov. Tudi v tej trgovini smo prišli letos v pasivo.

Seveda pride v zunanji trgovini med državami vedno spet do nihanja razlike med izvozom in uvozom. Letošnji izvoz v območje EGS je za uvozom zaostal v glavnem zaradi slabših pogojev izvoza v Italijo, pa tudi v Belgijo, Luxemburg in Francijo, medtem ko je v Zahodno Nemčijo in na Holandsko zelo narasel. Tudi naš izvoz v območje EFTA je v prvi vrsti stagniral zaradi gospodarskih zapletov v Angliji, medtem ko so Švica, Danska, Norveška, in Finska odkupile od nas več blaga kot lani. Ker pa smo v naši zunanji trgovini zlasti orientirani na Italijo, Zahodno Nemčijo in Anglijo, nas je stagnacija v Italiji in Angliji tako hudo prizadela.

Taka dokaj enostranska orientacija v zunanji trgovini nam je že večkrat škodovala in nam utegne v bodoče še bolj. Nikakor ne smemo prezreti, da smo v teh treh četrtletjih naš evropski izvoz povečali za 10%, torej za znatno več, kot nam je uspelo povečati izvoz v EGS in v EFTA. Da je do tega prišlo, je v prvi vrsti zaslug naših trgovine z vzhodnoevropskimi deželami. Tako se je letos naš izvoz na Češkoslovaško, Poljsko in v Bolgarijo povečal za 24 do 43%, medtem ko je le v Romunijo nazadoval za 6%. V naši zunanji trgovini pa nikakor ne smemo prezreti držav ostalega sveta, kjer je letos naš izvoz tudi izredno lepo narasel. Tako se je v dežele Azije povečal za 33%, v Afriko za 19%, v Ameriko za 13%, v Avstralijo pa za 6%.

Brez vzhodnoevropskih dežel in dežel Azije, Afrike in Amerike bi letos izvoznim zmogljivostim naše industrije, obrti in kmetijstva ne mogli zadostiti v taki meri kot smo. Brez teh dežel bi imeli letos opravka še z občutnejšo gospodarsko stagnacijo, kot ga imamo, in bi bilo veliko več delovnih mest v nevarnosti, kakor jih je na tem ali drugem industrijskem področju.

Kot nevtralna država smo s kvaliteto blaga naše industrije, obrti in kmetijstva za ves svet soliden in zanimiv partner. Prav naša nevtralnost, kvaliteta našega blaga in zanimanje zanj v širnem svetu pa so bistveni činitelji za orientacijo naše zunanje trgovine. Zato naša država v resnici nima nobenega vzroka za tako prizadevanost v vključevanju v EGS, kakor jo kažejo in utemeljujejo nekateri vidni politiki ÖVP. Ta prizadevanost je prav lahko v škodo naše države in to tembolj, ker EGS doslej še ni pokazala ustreznega razumevanja za naš položaj v mednarodni trgovini in ker zahteva od nas koncesije, ki so lahko v škodo naši nevtralnosti in iz tega izvirojočem ugledu in kontakto z deželami ostalega velikega sveta.

Švedska želi večjo blagovno menjavo z Avstrijo

Švedska je v zadnjih petih letih močno razširila svoj izvoz. V tem času je svoj izvoz povečala za 66%. Posebno močno je razširila blagovno menjavo z Avstrijo. Švedski izvoz v Avstrijo se je v tem času povečal za 250%. Švedska pa želi, da bi se medsebojna blagovna menjava še povečala, ker je Avstrija podobno kot Švedska nevtralna država. Pri tem gospodarski krogi Švedske ugotavljajo, da je njihovo gospodarstvo že vse premalom seznanjeno z avstrijskimi tržnimi pogoji, kar je glavni vzrok, da se avstrijski izvoz na Švedsko že ni bolj razvil.

Ta ugotovitev, ki prihaja iz Švedske, samo potrjuje, kako je bila zunanjetrgovinska orientacija ministrstva za trgovino in zvezne gospodarske zbornice dolgo časa zgrešena. Oba sta videla v trgovini z EGS edino avstrijsko gospodarsko zveščanje in sta naravnost zavirala trgovino z državami, kjer o gospodarstvu ne odloča privatni kapital.

Italijansko gospodarstvo se stabilizira

V zadnjih mesecih gospodarski pesimizem v Italiji popušča. Gospodarski razvoj se je pričel obračati na boljše. V prvih sedmih mesecih je primanjkljaj v italijanski zunanji trgovini znašal le še 61 milijard lir, s čemer je bil za 91,7 odstotka nižji kot v istem razdobju leta 1964.

Medtem ko je bil v letošnjih prvih sedmih mesecih italijanski uvoz še za 8 odstotkov nižji kot v lanskih prvih sedmih mesecih, je italijanski izvoz narasel za 21,1 odstotka. Ta razvoj je pospešil tudi italijansko industrijsko proizvodnjo, ki je bila večja od lanske.

V razdobju 1963-64 so se v italijanskih gospodarskih krogih že tako sprijaznili s krizo, da so danes zadovoljni, da je prišlo do obrata. V poslovnih krogih je bilo mnogo takih, ki so tudi letos računali, da se bodo razmere še poslabšale. Zaenkrat vendar izgleda, da se gospodarski položaj v Italiji ne slabša več.

Tujina čedalje bolj povprašuje po italijanskem blagu, ugotavlja znani ekonomski tehnik iz Milana „Mondo economico“ in dodaja, da je treba sedaj delati na to, da se to povpraševanje ustali in da spet ne popusti. Glede povpraševanja na notranjem trgu pripominja list, da se na nekaterih področjih spet razvija, medtem ko na drugih še šepa. Jasno pa je, da se potrošnja večja le polagoma, vsled česar bi bilo zgrešeno misliti, da je Italija na tem področju že „iz vode“.

V prvih osmih mesecih 1965 se je indu-

strijska proizvodnja po začasnih podatkih dvignila za 2,2 odstotka. Predelovalna industrija je v svoji proizvodnji napredovala za 2 odstotka. Mesečno poročilo zavoda za raziskovanje konjunktura ISCO, ki se nanaša na položaj koncem septembra in začetkom oktobra, pravi, da se je v prvih mesecih drugega polletja položaj še naprej zboljševal. Položaj se je ustabil in na nekaterih področjih se pojavlja optimizem. Treba pa je računati z dejstvom, da bo pri sedanjem tempu zboljševanja trajalo še dokaj let, preden bo Italija gospodarsko okrevala.

V prvih sedmih mesecih se je italijanski izvoz v območje EGS skrčil za 21,1 odstotka, medtem ko se je v območje EFTA znatno povečal. V trgovini s tem območjem je Italija iz 9,2 milijarde lir pasive prišla na 91,6 milijarde aktive. Tudi svojo pasivo z Vzhodom je za polovico zmanjšala.

V LJUBLJANI:

Mednarodni sejem pohištva in opreme

V soboto so v Ljubljani odprli mednarodni sejem pohištva in opreme. Na tem strokovnem sejmu sodelujejo podjetja iz Jugoslavije, Avstrije, Grčije, Italije, Nizozemske in Zahodne Nemčije. Na posvetovanju, ki je s sejmom povezano, pa so se zbrali strokovnjaki lesne industrije iz Avstrije, Češkoslovaške, Francije, Italije, Jugoslavije, Švice in Zahodne Nemčije.

Mednarodni sejem pohištva in opreme v Ljubljani kaže, da teži jugoslovanska lesna industrija za tem, da bi povečala izvoz pohištva in da bi se z njim na mednarodnem trgu še bolj uveljavila, kakor se je že doslej. Letos je izvoz pohištva povečala za 6 odstotkov na skupno vrednost v višini okoli 670 milijonov šilingov. Razstavljeni eksponati so zelo lepi. Po obliki, harmoničnosti barv, lahkotnosti v stilu ter po kvaliteti in ceni ustrezajo načelom sodobnega industrijskega oblikovanja, kar kaže, da jugoslovanska pohištvena industrija sledi to-

ku časa in da zelo natanko opazuje razvoj konkurence na mednarodnem trgu pohištva.

V MARIBORU PA:

Sejem kuhinjske opreme

Isti dan so v Mariboru odprli VI. sejem gostinske opreme. Na tem sejmu sodeluje 60 jugoslovanskih in drugih podjetij, ki se bavijo s proizvodnjo in prodajo gostinske opreme. Posebno pozornost vzbujata v okviru sejma turistična razstava iz Kruševca in razstava domače obrti.

V okviru sejma je bilo v ponedeljek posvetovanje predstavnikov gostinskih podjetij Slovenije s predstavniki podjetij gostinske opreme. Včeraj je bilo posvetovanje o vprašanih keramične industrije in industrije termičnih naprav, danes pa je v Mariboru posvetovanje podjetij poslovnega združenja proizvajalcev opreme za gostinstvo.

Nemški gospodarski čudež enkrat drugače

Nemški gospodarski čudež, ki ga je zahodnonemški propagandni aparat znal lansirati v svet tako spretno, da se je marsikje zbudila sla po njegovem uživanju, se je fakorekoč čez noč spremenil. Prišla je na dan okrutna resnica, da je ta čudež že davno zgubil svoje osnove.

To okrutno resnico zahodnonemškimi državljanom in svetu ni sporočil nihče drugi, kot kancler Erhard v svoji vladni izjavi v sredo minulega tedna. Ko je govoril o gospodarskem položaju Zahodne Nemčije, je dejal, da je gospodarska stabilnost države ogrožena, če se delovni čas nemških državljanov in inozemskih delavcev skrajša. Od delodajalcev je Erhard zahteval, naj se odpovejo skrajšanju delovnega časa ter dodal, da bo verjetno le potrebno, da svoj delovni čas tedensko povečajo za eno uro. Ko je to sporočil javnosti, je z neke vrste tiho grožnjo dodal, da se vlada ne bo obotavljala stopiti v potrebna pogajanja.

Če je bilanca vseh „gospodarskih čudežev“ Zahodne Nemčije takšna, kakor jo je razglasil Erhard, potem lahko postane uveljavitev Erhartove zahteve v resnici največji zahodnonemški čudež. Čudež v tem primeru, če bodo nemški delavci vzeli to zahtevo mirne duše na znanje in delali tedensko eno uro delj, da bodo lastniki zahodnonemških akcijskih družb poželi še večje dobičke in da bo Zahodna Nemčija na njihovih plečih postala spet „velesila“ med vse manj priljubljenimi dugimi velesilami.

Za intenzivnejše gospodarsko sodelovanje:

Madžarska industrijska delegacija v Avstriji

Minuli teden se je v Avstriji mudila madžarska industrijska delegacija. Na svojem obisku si je ogledala vrsto avstrijskih industrijskih podjetij in proučevala možnosti za povečanje gospodarskega sodelovanja med industrijami obeh dežel.

Na svoji poti po državi se je v sredo mudila tudi na Koroškem, kjer je zlasti obiskala Funderjevo in Leitgebovo industrijo lesničnih plošč. Navezala je tudi stike s koroško zbornico obrtnega gospodarstva in z upravo Avstrijskega lesnega sejma.

Ob tej priložnosti so se madžarski gostje zlasti zavzemali za povečanje trgovine med Madžarsko in koroško industrijo lesničnih plošč, ki se že nekaj let dobro razvija. Njihov

vodja, predsednik madžarske trgovinske zbornice Kallos pa je naglasil, da Madžarska sploh teži za boljšimi gospodarskimi odnosi med obema državama.

Ko si je delegacija ogledala celovško gospodarsko razstavišče, se je zelo podrobno zanimala za novo sejemsko halo lesne konstrukcije, ki jo sedaj gradijo. Ob tej priložnosti je generalni direktor tvrdke Lignimpex Kulcsar izrazil upanje, da se bo tudi Madžarska v kratkem udeležila Avstrijskega lesnega sejma v Celovcu.

Sedanji obisk madžarske gospodarske delegacije v Avstriji je nov primer poglobljanja gospodarskih in tudi drugače prijateljskih vezi med obema državama. Te vezi se zad-

POŠIROKEM SVETU

VARSAVA. — Na Poljskem so odkrili nov množični grob, v katerem je pokopanih več kot 10.000 poljskih državljanov, ki so bili umorjeni med zadnjo vojno.

NEW YORK. — Minuli teden je prišlo v Ameriko do usodne prekinitve v oskrbi z električnim tokom. Okoli 30 milijonov ljudi je preživel svojo „najdaljšo noč“, ko dobrih deset ur ni bilo električne razsvetljave. Posebno so to občutili v New Yorku, ko je mesto nenadoma utonilo v temi in so se ustavili vlaki podzemne železnice ter dvigala v nebotičnikih. Uradni krogi sicer navajajo, da so prekinitve toka povzročile pomanjkljivosti v tehničnih napravah, v javnosti pa ne izključujejo možnosti, da je šlo za sabotažno dejanje.

MOSKVA. — V Sovjetski zvezi so izstrelili v vesolje medplanetarno sondo „Venera 2“, ki bo ostala v vesolju 100 dni. „Venera 2“ tehta 963 kg, opremljena je z raznimi instrumenti, električno energijo pa dobiva iz kemičnih in sončnih baterij. Poleg sonde spremljajo posebni aparati, ki registrirajo vse, kar bi utegnili biti važno za znanost. Trenutno pa pripravljajo v Sovjetski zvezi novo vesoljsko ladjo, ki naj bi poletela na Luno.

BEOGRAD. — To sredo so se v Beogradu začela pogajanja med predstavniki Avstrije in Jugoslavije o odpravi viz med obema državama. Glede teh pogajanj so se dogovorili že med letošnjim obiskom kanclerja dr. Klause v Jugoslaviji. Prav tako pa so se o odpravi viz sporazumeli tudi med Jugoslavijo in Italijo, ko je predsednik italijanske vlade Moro minuli teden bival na uradnem obisku v Jugoslaviji.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je ukazal, naj pošljejo nove okrepite ameriškim silam, ki se na strani saigonskega režima borijo proti osvobodilnemu gibanju v Južnem Vietnamu. Trenutno je na vietnamskem področju okoli 160.000 ameriških vojakov, v prvih mesecih prihodnjega leta pa naj bi bilo njihovo število povečano na 200.000 mož. Ta ukrep po eni strani potrjuje vesti, po katerih so ameriške vojaške sile v Vietnamu utrpele velike izgube, predvsem pa dokazuje, da Amerika noče miroljubne rešitve vietnamskega vprašanja.

KAIRO. — Združena arabska republika se prizadeva za izboljšanje in ureditev odnosov z vzhodnoevropskimi deželami. Ta teden je na uradnem obisku v ZAR predsednik bolgarske vlade Todor Živkov, prihodnji teden pa bo ZAR obiskal predsednik državnega sveta Poljske Edward Ochab.

RIM. — Dve italijanski bolnišnici, ena v Rimu, druga pa v Bologni, sta začeli poskusno zdravljenje raka z zdravilom, ki ga je odkril sarajevski zdravnik Zejnlagić. Neki rimski zdravnik je izjavil, da so v Rimu doslej v štirih primerih izmed petih ugotovili izboljšanje zdravstvenega stanja bolnikov.

MOSKVA. — Glasilo CK KP Sovjetske zveze „Pravda“ je pozvalo vse člane partije in partijska vodstva ter organizacije, naj se skrbno pripravijo na XXIII. kongres KP Sovjetske zveze, ki naj bi bil 29. marca prihodnje leto. V teh pripravah posvečajo veliko pozornost zlasti letošnjim sklepom glede sprememb v gospodarstvu, o katerih „Pravda“ ugotavlja, da gre za globoko in vseobsegajočo gospodarsko reformo in za prenos težišča pri vodenju gospodarstva na ekonomske metode.

OSLO. — Norveško zunanje ministrstvo je sporočilo, da Norveška ne bo sodelovala na bližnjem sestanku obrambnih držav Atlantiskega pakta. V sporočilu je sicer rečeno, da ta sklep norveške vlade ne bo vplival na njeno stališče do NATO, vendar je precej očito, da preživlja atlantsko zaveznišvo resno krizo. Na drugi strani pa namerava Norveška okrepiti svoje gospodarsko sodelovanje z vzhodnoevropskimi deželami ter pripravljajo nove trgovinske razgovore s Poljsko, Bolgarijo, Češkoslovaško, Madžarsko in Vzh. Nemčijo.

SAIGON. — Ameriška letala so bombardirala demilitarizirano cono med Južnim in Severnim Vietnamom. Čeprav je na tem področju po določbah ženevskega sporazuma iz leta 1954 prepovedana vsaka vojaška aktivnost, so ameriška letala samo v tem letu že tretjič napadla demilitarizirano cono ter povzročila težke izgube med tamkajšnjim civilnim prebivalstvom. Ameriški vojaški predstavnik je glede tega izjavil, da gre za „pomoto“, v civiliziranem svetu pa take „pomote“ imenujejo tudi drugače — namreč zločin.

KAIRO. — Vlada Združene arabske republike bo južnorodezijskim ladjam prepovedala tranzit skozi suezski prekop. Za ta ukrep se je odločila na podlagi resolucije, ki so jo sprejeli na nedavnih konferenci afriških voditeljev. Južna Rodezija bo za izražanje druge države, ki ne bo smela uporabljati Suezkega prekopa.

RIM. — Italija in Jugoslavija sta sklenili sporazum o sodelovanju na področju miroljubne uporabe jedrske energije, in sicer za obdobje 1965-1967.

MOSKVA. — Glasilo sovjetske vlade „Izvestija“ je ostro napadlo Ameriko zaradi njenih vojaških akcij v Vietnamu, kjer da so ameriški vojaki pobili tisoče civilistov s strupenimi plini. Ameriško obrambno ministrstvo — piše list — je izveščalo tisoče poklicanih morilcev, ki zavestno in z užitek ubijajo. Hkrati obtožuje list ameriške vojake, da divjaško mučijo vojne ujetnike, in dodaja, da so ameriška dejanja v Vietnamu „pravi vojni zločini ter zločini proti miru in proti človeštvu, kakor jih označuje nürnberški statut o vojnih zločinih“.

WASHINGTON. — Ameriško vrhovno sodišče je dolečbo, po kateri se morajo člani ameriške KP pustiti registrirati kot pripadniki „neameriške“ stranke, proglašilo za protustavno. S tem so ameriški „demokrati“, ki v vsakem napredno usmerjenem človeku vidijo nevarnost, doživeli nov poraz.

CELOVEC. — Konec oktobra je bilo pri delovnih uradih na Koroškem prijavljenih 5028 brezposelnih, med temi 943 moških in 4085 žensk. Samo tekom meseca oktobra se je število brezposelnih povečalo za 2838 oseb ter je bilo za 288 oseb višje kot ob koncu oktobra minulega leta. Socialno zavarovanih delavcev je bilo konec oktobra 149.957, to je za 5676 manj kot konec septembra, vendar za 4145 več kot konec oktobra minulega leta.

nje čase vidno utrjujejo, kar more naši državi samo koristiti, kajti letošnji razvoj naše zunanje trgovine kaže, da imamo za razširitev gospodarskega sodelovanja pravzaprav najbolj odprta vrata proti vzhodu.

Slovenska glasbena matica v Trstu

je slavila 20-letnico obnove svojega delovanja

Med najpomembnejše kulturno-umetniške ustanove slovenske narodne skupnosti v Italiji spada nedvomno Tržaška Glasbena matica. Ustanovljena je bila leta 1909 ter se je po njeni zaslugi glasbeno življenje med tržaškimi Slovenci izredno razgibalo. Toda fašistični režim je zadal smrtni udarec tudi tej ustanovi, kakor je zatrl celotno kulturno delovanje Slovencev v Italiji. Šele leta 1945 je znova zaživela tudi Glasbena matica, ki se je kljub velikim oviram in težavam spet razvila v važno ustanovo. V zadnjih dveh desetletjih je vzgojila celo vrsto glasbenikov na Tržaškem in Goriškem ter izvedla več kot sto koncertov doma v Trstu, v številnih krajih Tržaškega in Goriškega, pa tudi v sosedni Jugoslaviji.

Minulo soboto je bil novi slovenski Kulturni dom v Trstu spet prizorišče velike kulturno-umetniške manifestacije, ko so s posebno akademijo proslavili 20-letnico osvoboditve in obnovitve delovanja Glasbene matice. Ravnatelj dr. Gojmir Demšar se je v svojem slavnostnem govoru spomnil požrtvovalnosti, s katero so se Slovenci v Italiji po osvoboditvi leta 1945 lotili obnavljanja svojih nekoč cvetočih kulturnih ustanov, med njimi tudi Glasbene matice. „V začetku je bilo treba premagovati velikanske težave, toda obnovitveni zagon je bil tolikšen, da se je Matica kljub vsem težavam vendarle vztrajno razvijala in krepila do svojega današnjega obsega, ko si je pridobila sloves eminentne kulturne ustanove in ko je svojo dejavnost s podružnicami glasbene šole in z mladinskimi pevskimi zbori raztegnila na vse tržaško področje, v zadnjih letih pa tudi na Goriško.“ Izrazil je upanje, da bodo kulturne ustanove Slovencev v Italiji v izboljšanih odnosih in ob večjem razumevanju njihovih kulturnih potreb v bodoče deležne večje naklonjenosti od strani oblasti ter deležne tudi njih dejanske podore za razvijanje svoje dejavnosti v korist kulturne in narodne rasti slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Osrednji del proslave je predstavljal slavnostni koncert, pri katerem so poleg orkestra Matice sodelovali razni pevski zbori in solisti, kot gost pa je nastopil član ljubljanske Opere tenorist Rudolf Francl. Celotni

MED NOVIMI KNJIGAMI:

„Tihožitja“ Nika Darleta

Na našem domačem knjižnem trgu se je pred nedavnim pojavila drobna knjižica z naslovom »Tihožitja«, prva samostojna pesniška zbirka Nika Darleta ali, kakor je njegovo pravo ime, Erika Prunča, ki jo je izdal v samozaložbi s pomočjo »Janežičevega sklada«. Opremil jo je Pavle Pernjak, spremno besedo na čitnem ovitku pa je napisal dr. Reginald Vospersnik. O zbirki je napisal Florijan Lipusch med drugim naslednje:

Avtor se je uveljavljal že v literarni reviji »mladje«, ki izhaja v Celovcu. Njegove pesmi v zbirki pa so nove in še neobjavljene. Razdeljene so na več poglavij. »Tihožitjem« s štirimi impresivnimi pesmimi sledita cikla »Leto«, ki opeva spreminjajočo se naravo, in »Ciklopi« s preživljajočo se neljubo koroško narodno problematiko, ki jo pesnik nadaljuje še v ciklu »Kralj Matjaž«. »Zalikležene« in »Jutra« so lepe lirične slike, ki jih avtor postav-

program je bil skrbno pripravljen in izvrstno izvajen pod vodstvom dirigenta Oskarja Kjudra ter je nudil zanimiv prerez glasbenega delovanja Glasbene matice.

Za zaključek sta Glasbeni matici čestitala ravnatelj Tržaškega Slovenskega gledališča prof. Rado Rauber in predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Boris Race, ki je v imenu osrednje organizacije izrazil željo, naj bi delovanje Glasbene matice »v boljših pogojih rodilo še več in še lepših sadov v našo skupno korist in v naš skupni ponos.«

lja iz svojega pesniškega sveta pred bralca. Ves ta niz zaključuje pesem »Mutec«, v kateri je začrtana usoda pesnikove izpovedi.

Ko prebereš zbirko, se ti zdi, da so besede prehitro vržene v kitice in so zato stilistično ne popolne. Večkrat se besede in misli ponavljajo. Jezik je nabit s samostalniki in zato naredi vtis statičnosti. Avtor ni dosti razširil svojega pesniškega sveta, temveč ga je samo osvetlil od različnih strani, ga motiviral drugače. Poleg stilistične neizdelanosti pa so nekatere pesmi tudi brez širše in globlje metafrike. Možno je, da je pesnik ostal zavestno pri navadnem, včasih že kar vsakdanjem izrazu.

V splošnem so Prunčove pesmi prinesle svoj specifični pozitivni delež h koroškemu kulturnemu življenju. In to je za Slovence brez dvoma obogatitev, ki zasluži svoje priznanje.

Nov „Mladi rod“

Za meseca november in december namenjena številka »Mladega roda«, ki je pred nedavnim izšla, spet prinaša bogato izbiro poučnega in zanimivega branja za mlade in starejše ljubitelje lepega slovenskega čtiva.

V času smo, ko se jesen posavlja, njeno mesto pa počasi zavzema zima. Za mladino tudi ta letni čas prinaša mnogo veselja in zabave, predusem pa daljša večera, ob katerih je spet veliko časa za branje. Znova nam bo ljub prijatelj knjiga, šolska mladina pa bo še raje segala po svojem listu — »Mladem rodu«.

Nova številka »Mladega roda« pripoveduje o snežinkah, o zimskem spanju živali, o škratcu Neredu in o požrešnem divjem petelinu; seznanja nas z izvorom našega jezika ter nam predstavlja velikega italijanskega pesnika Danteja, ki se je rodil pred 700 leti; spominja nas na Miklavža in parklja ter na božične praznike, v pesmi Urbana Jarnika pa slišimo tudi o pebtri babi, »ki hodi zdaj, kjer otrok se najde kaj«. In še mnogo drugih narodnih pripovedk, pesmi in člankov, med katere so posejane lepe ilustracije, da je list še bolj privlačen.

Da je »Mladi rod« med našo šolsko mladino res priljubljen, o tem živo pričajo dopisi v stalni rubriki »Mladina piše«. Naj bi se tem njegovim prijateljem pridruživlo še več drugih, da bo »družina Mladega roda« vedno večja!

KULTURNE DROBTINE

● Pri celovški založbi Heyn je izšla prva knjiga »Izbranih del« koroškega pisatelja Josefa F. Perkoniga, in sicer je to obilna biografija, v kateri je dr. Erich Nussbaumer opisal življenje, delo in oporo pisatelja. Kakor smo v našem listu že obilno poročali, bo celotna izdaja obsegala osem knjig.

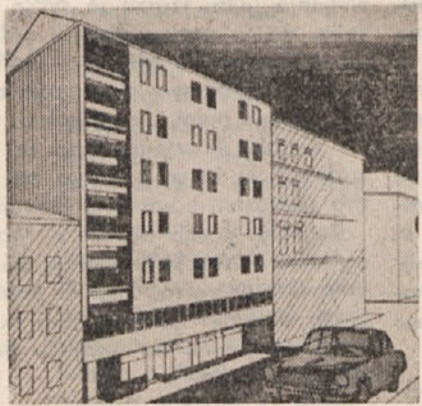
● V ljubljanski Mesni galeriji je trenutno velika mednarodna razstava fotografij z naslovom »Kaj je človek«, ki je doslej kot največja prireditev te vrste preplavala že številne države ter si jo je v 48 mestih sveta ogledalo že 800.000 obiskovalcev. Razstavo je organiziralo 26 muzejev in galerij iz 12 držav, 264 fotografov iz vseh delov sveta pa je prispevalo 555 slik — najbolj uspehih fotografij zadnjih 25 let, ki tolmačijo realistično podrobnost ter simbolno resnico in spoznanja o življenju človeka našega časa.

● Radio Trst ima v svojem slovenskem programu posebno oddajo namenjeno za slovenske šole. Medtem ko so bile te oddaje doslej namenjene samo učencem osnovnih šol, so jih z začetkom novega šolskega leta izpopolnili in razširili tudi na srednje šole, tako da so tedensko na sporedu kar tri oddaje za slovensko šolsko mladino. Oddaje pripravljajo slovenski šolniki s sodelovanjem svojih učencev, kateri nastopajo tudi s pevskimi, recitacijskimi in drugimi točkami, ki dopolnjujejo glavni tematski del oddaj.

● Na Dunaju je bilo ustanovljeno društvo Hansa Moserja, ki si je zastavilo nalogo, da ohrani spomin na znane gledališke igralce in filmske igralce, kateri je več generacij postal pravi ljudski umetnik.

● Salzburške slavnostne igre predvidevajo tudi za prihodnje leto vrsto uprizoritev znanih opernih, gledaliških in koncertnih del. Na sporedu bodo Carmen, Bararidi, Figarova svatba, Beg iz Seraja, Vrtnarica iz Ljubeni, Boris Godunov, Slehernik in Sen kresno noči, nadalje 11 orkestralnih koncertov, 5 solističnih koncertov, 6 pevskih večerov, 5 Mozartovih matinej, 4 komorni koncerti, 7 serenad, 2 baletna večera in 4 koncerti duhovnih pesmi, medtem ko bodo v Evropskem studiu prvič uprizorili dvoje del sodobnih dramatikov.

Darujte za visokošolski dom „Korotan“!



Kdor pomaga uresničiti to prepotrebno ustanovo, pomaga samemu sebi in svojemu ljudstvu!

Mladinski forum: Mladina našega časa

S posebno slavnostjo v celovški Delavski zbornici so se minulo soboto začeli letošnji kulturni tedni koroške delavske mladine, ki jih koroška sindikalna mladina že petič prireja pod naslovom »Mladinski forum«. Pod geslom »Mladina našega časa« bodo kulturni tedni delovne mladine, ki trajajo od 13. do 28. novembra, obsegali razne kulturno-zabavne prireditve, razstave, tekmovanja in predvsem diskusije o aktualnih vprašanjih.

Otvoritvene slavnosti so se udeležili mnogi predstavniki političnega in javnega življenja Koroške na čelu z deželnim glavarjem Simo, kateri je v svojem pozdravnem govoru povdral, da nudijo te prireditve mladini najboljšo priložnost, da spozna aktualne probleme in se v diskusiji utrjuje v duhu strpnosti. Podobno je naglasil kot slavnostni govornik tudi državni poslanec Hofstetter, ki je dejal, da je diskusija kažiopot k zrelosti in toleranciji.

Vsi govorniki so nakazali važno vlogo mladine kot bodoče generacije oblikovalcev in usmerjevalcev javnega življenja. Ravno zaradi tega pa mora mlad človek že zgodaj spoznati najrazličnejše probleme ter sodelovati — kakor je dejal predsednik koroške delavske zbornice Scheiber — »pri duhovni obdelavi naših tehničnih dosežkov, da le-ti ne bodo nadloga marveč v blaginjo človeštva«. Kot posebno razveseljivo je bilo priznana dejstvo, da je pobuda za take prireditve dala mladina sama, saj je vendar ravno to najboljši dokaz, da se hoče s krilično presojo in iz lastnega prepričanja vključiti v skupnost in v njej izpolnjevati svojo vlogo.

Sindikalna mladinska organizacija šteje na Koroškem več kot 4000 članov in je torej največja mladinska organizacija v deželi. V okviru svojega »Mladinskega foruma« pa vabi tudi ostalo koroško mladino k sodelovanju v duhu medsebojne strpnosti in prijateljstva.

Predšolske in šolske ustanove

odločilno prispevajo k obranjenju narodne zavesti

Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Trstu kot osrednja organizacija slovenske narodne skupnosti v Italiji ter Italijanska unija za Istro in Reko kot osrednja organizacija italijanske narodne skupnosti v Jugoslaviji sta imeli v tem letu že več skupnih posvetovanj, kjer sta obravnavali pereča vprašanja. Na zadnjem skupnem posvetovanju, ki je bilo posvečeno zlasti šolskim vprašanjem, sta obe organizaciji sprejeli posebne »Zaključke«, kjer med drugim ugotavljata:

Predšolske in šolske ustanove narodnostnih skupin odločilno prispevajo k ohranjenju narodne zavesti in kulturnih izročil, ker ne vplivajo pozitivno samo na tiste, ki šole obiskujejo, ampak na celotno narodnostno skupnost. Te ustanove so nedostopni pogoj za uveljavitev narodnostne skupine in odločilen činitelj njenega narodnostnega razvoja, ker jamčijo nenehno oblikovanje raznovrstnih kadrov, ki zadovoljujejo splošne in posebne potrebe narodnostne skupine.

Predšolske in šolske ustanove narodnostnih skupin se vključujejo v šolski sistem dežele, ki ji pripadajo. Narodnostne manjšine sprejemajo hkrati progresivne smeri šolskih sistemov, se zavzemajo za naprednejše rešitve, ki jih terja sodoben družbeni razvoj, pri čemer mora biti zagotovljen narodnostni značaj šole, ki

vzreja pripadnike narodnostne skupnosti v spoštovanju kulturnih vrednot njihovega naroda in krepki čut narodnostne pripadnosti. V skladu s tem načelom je za predšolske in šolske ustanove narodnostne manjšine pomembno, da odražajo njene resnične potrebe, da se neprestano izpopolnjuje njena šolska mreža in da so popolnoma enakopravne s podobnimi ustanovami večine, ne glede na številčno moč šolske mladine. Od tega enakopravnega ravnanja je v veliki meri odvisno zaupanje manjšine do teh ustanov in vpis njene mladine vanje.

Vpis v manjšinske šole je zelo občutljiv in zapleten problem; ni ga mogoče rešiti samo z vsebino ustavnih določb, ampak je treba ustvariti vzdušje, ki ustvarja tako medsebojno spoštovanje narodnih kultur in jezikov, da se pripadnik manjšine ne

čuti zapostavljenega in se mu ni treba bati težav za uveljavljanje svojih otrok v družbi, če jih pošilja v manjšinsko šolo. V ta namen je treba popraviti razmere, ki jih je zapustila preteklost in se truditi, da se postopoma, a odločno odpravi vse, kar še ovira ustvaritev takih ugodnih okoliščin in stopiti korak naprej tudi v tem, da se delom narodnostnih manjšin nudi izobrazba v materinem jeziku, tudi če zaradi posebnih zgodovinskih razmer takih zahtev danes odločno še ne postavljajo.

Svoboda vpisa veže dejanska enakopravnost tako glede perspektive kakor garancij, ki dozorevajo v procesih in ki obvezujejo predvsem merodajne politične in upravne oblasti, da prevzamejo obveznost v uradnih stališčih in stvarnih pobudah.

Med konkretnimi vprašanji, za katera zahtevata obe organizaciji »najprimernejše načine za rešitev«, so:

● Ob vsakokratnem obravnavanju problemov predšolskih in šolskih ustanov obeh narodnostnih skupin bi bil potreben posvet z manjšinskimi organizacijami.

● Osnovni pogoj za nemoteno delovanje predšolskih in šolskih ustanov je ureditev njihovega pravnega položaja. Zaradi tega je potrebna izdaja ustreznih zakonov, ki naj bodo v tem pogledu enakopravni z zakoni drugih sorodnih ustanov.

● Mreža predšolskih in šolskih ustanov narodnostnih skupin mora

biti prilagojena stvarnim potrebam. V ta namen je treba odpreti predšolske ustanove v vseh krajih, kjer živijo pripadniki narodnostne manjšine in še posebej v krajih, kjer delujejo take ustanove večine.

● Mladini, ki bo dovršila šolsko obveznost, je treba omogočiti strokovno izobrazbo v materinem jeziku. Ustanoviti bi bilo treba šole ali tečaje oziroma zagotoviti splošno izobrazbo in poznavanje strokovnega izrazoslovja v materinem jeziku.

● Za poklicno in strokovno izobraževanje bi bilo treba ustanoviti strokovne in tehnične zavode raznih smeri v jeziku narodnostne manjšine.

● Z upoštevanjem posebnih razmer, v katerih delajo šolniki predšolskih in šolskih ustanov obeh narodnostnih skupin, je potrebno, da se zadevne oblasti z večjo občutljivostjo in vztrajnostjo zavzemajo za strokovno in jezikovno usposobljenost teh šolnikov. S tem v zvezi je potrebno priznanje diplom, ki so jih pripadniki manjšin dosegli na univerzah matičnega naroda.

● Seminarji za strokovno izpopolnjevanje, ki so se doslej vršili, so rodili dobre sadove in izboljšali strokovnost učnega osebja. Potrebno je njihovo nadaljevanje, razširitev v korist vseh šolnikov obeh narodnostnih skupin, izpopolnjevanje in razširjanje njihovega programa z obiskovanjem pedagoško vzgojnih zavodov in

šolskih ustanov matičnega naroda, predvsem zato, da se šolniki jezikovno izpopolnjujejo.

● Pedagoško prosvetno in nadzorno službo bi moralo opravljati kvalificirano osebje, ki pripada etnični skupini.

● Upravljanje, notranje delo in odnosi s šolsko oblastjo predšolskih in šolskih ustanov obeh narodnostnih skupin se morajo vršiti v jezikih narodnostnih skupin.

● Zaradi dejstva, da šole obeh skupin ne razpolagajo še z vsemi učnimi knjigami in ker je njihova izdaja vezana s tehničnimi in finančnimi težavami, naj šolske oblasti čimprej rešijo to vprašanje.

● Dobro založene šolske knjižnice so važno sredstvo za uspešen pouk materinščine in za kulturno oblikovanje gojencev. Potrebno je torej, da bi šolske oblasti skrbele za njihovo stalno izpopolnjevanje. Isto velja za avdiovizivne pripomočke.

● Dijaški domovi za gojence slovenske manjšine v Italiji bi morali uživati enake podpore, ki jih uživajo sorodni italijanski zavodi.

*

Čeprav se položaj slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji v marsičem razlikuje od položaja slovenske manjšine v Avstriji, pa iz zgornjih ugotovitev vidimo, da so potrebe in zahteve v glavnem iste ali vsaj zelo podobne.

Sele so dobile novega župana

Danes teden zvečer se je občinski svet v Selah zbral k svoji seji, da po smrti dosedanjega župana Šimna Ogrisa ob navzočnosti okrajnega glavarja dr. Marka izvoli novega župana. Z glasovi občinskih zastopnikov SPÖ je bil za novega župana izvoljen šolski upravitelj Herman Velik. Trije zastopniki Krščanske demokratske stranke in edini zastopnik ÖVP so združeno glasovali proti njemu.

V svojem nagovoru po izvolitvi se je novi župan najprej spomnil vse preneglo umrlega zaslužnega dosedanjega župana in obžaloval veliko zgubo, ki jo je občina utrpela z njegovo nenadno smrtjo. Novi župan je nato obljubil, da bo po svojih sposobnostih poskušal izpolniti vrzel, ki je s smrtjo njegovega predhodnika v Selah nastala, in da se bo zavzel za mirno sožitje vseh slojev prebivalstva občine ter za njen nadaljnji gospodarski razvoj in napredek. Zaključno je pozval občinski svet in uslužbenca občine k pozitivnemu sodelovanju pri izpolnjevanju nalog, ki čakajo občino, nadrejene oblasti pa je prosil za ustrezno pomoč in razumevanje.

Ko je okrajni glavar dr. Marko novemu županu čestljal k izvolitvi, je naglasil prepričanje, da bo novemu županu, ki je vreden izvolitve, kmalu uspelo, da si bo podobno, kot v svoji ožji okolici v Kotu, s svojim prizadevanjem zagotovil zaupanje prebivalstva celotne občine.

Novi župan občine Sele se je kot sin delavske družine leta 1930 rodil v Železni Kapli. Po obisku učiteljskega v Celovcu in po maturi

je leta 1950 nastopil v ljudski šoli v Selah pri cerkvi svojo prvo službo. Po treh letih je bil imenovan za šolskega upravitelja v ljudski šoli v Kotu, ki je bila tedaj ustanovljena. V 15 letih življenja v Selah je dodobra spoznal probleme občine in njenega prebivalstva. Njemu gre tudi velika zasluga, da bodo Kočani končno dobili elek-

triko do svojih raztrešenih posestev.

Herman Velik pa je tudi prizadeven prosvetni delavec in vzgojitelj v širšem pomenu besede. V domačem prosvetnem društvu zavzema meso tajnika in je že nekaj časa urednik „Mladega roda“. Njegova vsestranska dejavnost, njegov umirjeni značaj in njegov preudaren nastop ga usposablja, da z delom vrača zaupanje, ki ga je med domačim prebivalstvom v čedalje večji meri deležen. V občinski svet je bil izvoljen lani pomladi in je v njem doslej zavzemal mesto podžupana.

GROZNA BILANCA LANSKEGA CESTNEGA PROMETA:

Cestni promet je zahteval življenje 166 otrok

Lani je v naši državi postalo 166 otrok žrtev cestnega prometa, deloma zaradi lastne nepredvidnosti, v glavnem pa zaradi brezobzirnosti nekaterih avtomobilistov in motociklistov. V zadnjih dveh letih je število otroških smrtnih žrtev na avstrijskih cestah naraslo za 30 odstotkov.

Spričo tako naglega naraščanja prometnih nezgod, ki stanejo mlada otroška življenja, so v septembru in oktobru varnostni organi v prvi vrsti posvetili svojo pozornost kršenju določil o zadržanju na šolskih poteh, o zadržanju pešcev na cesti in o zadržanju tovornjakov. Pri tem so samo na Koroškem ustavili 5653 udeležencev cestnega prometa, 409 kršilcev tovrstnih predpisov so prijavi pristojnim oblastem, 1141 pa so jih kaznovali na licu mesta.

Meseca november in december sta v nadzoru cestnega prometa posvečena kontroli razsvetljavnih naprav na cestnih vozilih. Varnostni organi v teh dveh mesecih posebno pazijo na razsvetljavo vozil v večerni in jutranji megli. Megleni in deževni jesenski čas ter spolzke in deloma poledenele ceste zahtevajo od vseh udeležencev cestnega prometa dvakratno previdnost in obzirnost. Previdnost zahtevajo zlasti od otrok, obzirnost pa od vsakega avtomobilista, ki vidi otroke na cesti ali ob njej.

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobri vasi naznanja:

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

V A B I L O

V nedeljo, 21. novembra 1965 bosta v meddruštveni kulturni izmenjavi gostovala v Pliberku

Folklorni ansambel z godalnim kvintetom in Koroški oktet

kulturno-prosvetnega društva „Prežihov Voranc“ iz Raven

Prireditve bo ob pol tretji uri popoldne v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku. Po prireditvi prosta zabava in ples!

K obilni udeležbi vabi odbor

PRED 75-LETNICO HP DOBRLA VAS:

Nekaj misli o našem združništvu

Letos obhaja Hranilnica in posojilnica Dobrla vas petinsedemdesetletnico svojega obstoja. Jubilejni občni zbor in proslava bosta v nedeljo 28. novembra. Ob takem jubileju je umestno, da sprožimo nekaj misli o bistvu našega združništva.

Kako nastane zadruga?

Ce se večje število ljudi zbere in zedini, da si bodo med seboj skupno pomagali, nastane zadruga. Kakor vsako podjetje rabi tudi zadruga svoj osnovni kapital. Pri produktivnih združenjih so to predvsem zemljišča in stroji. Te vrednote vložijo člani kot svoje deleže. Pri kreditnih in blagovnih združenjih se deleži vplačajo v gotovini. Ako ima zadruga 100 članov in če vplača vsak član 1000 šilingov, ima zadruga 100.000 šilingov lastnega kapitala. Ta denar lahko posodi svojim članom ali pa ga porabi za nabavo blaga, n. pr. gnojil ali semenja.

Že iz tega primera vidimo, da še tako visoki deleži ne zadostujejo, da bi imela zadruga dovolj denarnih sredstev. Zato kreditne zadruge prevzamejo tudi hranilne vloge tako od članov kakor tudi od nečlanov. Za hranilne vloge plačajo še obresti. Vsak vlagatelj pa vloži denar le tam, kjer ima jamstvo, da ga bo dobil tudi vrnjenega. Zato člani hranilnic in posojilnic jamčijo s celotnim premoženjem za vse obveznosti zadruge.

Iz tega je razvidno, da mora biti poslovanje zadruge pravno urejeno. Urejeno pa mora biti tudi razmerje med člani. Zato vsaka zadruga s svo-

jo ustanovitvijo določi tudi svoja pravila (statute). Pravila so pogodba med združniki. Spremeniti jo more le občni zbor, to je zborovanje vseh članov. Ker pa pri poslovanju zadruge ne morejo biti navzoči vsi člani, izvoli občni zbor iz svoje srede upravni odbor, ki vodi zadrugne posle po trgovsko-gospodarskih načelih. Kar je v prid zadrugi, sme izvesti upravni odbor sam, kar bi pa zadrugo bremenilo ali slabilo, pa sme izvesti le s privoljenjem občnega zbora. Zato sodijo v upravni odbor možje, ki imajo gospodarske izkušnje in ki poznajo tudi zadevne zakone. Nadzorni odbor mora nadzirati delo upravnega odbora in o tem poročati občnemu zboru. Zato spadajo vanje predvsem izkušeni združniki.

Pravila so strogo navodilo za poslovanje zadruge. Pravila in upravni odbor zadruge morajo biti vpisani v register pri trgovinskem sodišču. Celotno poslovanje zadruge nadzira deželna vlada oz. od nje poverjena revizijska organizacija. Pri nas je to Zveza slovenskih združenj v Celovcu, katere člani so zadruge, ki so se združile v to zvezo ali pa k njej pozneje pristopile, in odborniki zveze.

Vsak član jamči za zadrugo v razmerju vplačanih deležev. Zato imajo člani, ki imajo več deležev pri glasovanju tudi več glasov. Več kot 10 glasov noben član nima, s čimer je preprečeno, da bi bogataš obvladal zadrugo.

Hranilnica in posojilnica Dobrla vas, registrirana zadruga z neome-

jenim jamstvom, ima precej lastnega premoženja. Svoje posestvo je kupila v prosti pogodbi pod vodstvom prvega načelnika g. Šumana še pred prvo svetovno vojno. Sicer ni namen kreditne zadruge, da bi bila posestnik zemljišč, vendar je taka posest dodatno jamstvo za vse člane in vla-

HRANILNICA IN POSOJILNICA DOBRLA VAS

vabi vse člane in prijatelje na

V A B I L O

Proslava 75-letnice svojega obstoja

v nedeljo, dne 28. novembra 1965

z naslednjim sporedom:

- ob 8.30 uri sv. maša zadušnica za umrle člane v farni cerkvi
- ob 13.30 uri občni zbor v hotelu Rutar
- ob 15.00 uri jubilejna proslava z nastopom pevskega zbora in kulturnim programom v hotelu Rutar

Upravni in nadzorni odbor

gatelje. Pri hranilnici lahko vsakdo naloži svoj denar. Hranilnica opravlja tudi prenakazila denarja. Posojila more dobiti le njen član. Zato si je treba članstvo pridobiti pravočasno in ne šele tedaj, ko je stiska že tukaj. Kdor nalaga svoje prihranke pri domači hranilnici, ji pomaga, da lahko pomaga njemu in drugim. Kdor potrebuje posojilo, mora pravočasno vložiti potrebno prošnjo, kajti poslovodja sam ne

more izplačevati posojil in tudi ne sprejemati novih članov. To je naloga upravnega odbora. Iz tega pa je razvidna tudi prednost stalnega članstva.

Vse to dobro premislimo in pristopimo k naši gospodarski skupnosti — naši zadrugi. V našem skupnem delu je tudi naš skupni blagor.

France Rutar

PREBERIMO — GOVORIMO — UKREPAJMO!

Krepimo gospodarsko moč naše skupnosti

Nastane vprašanje, zakaj naj v varčevanju, ki ga čas zahteva, nalagamo denar pri naših domačih hranilnicah in posojilnicah in zakaj bi ga ne nalagali pri drugih denarnih zavodih!

To pa je vprašanje, ki po vseh izkušnjah preteklosti in pogojih sedanosti ne bi smelo več biti vprašanje, marveč samo po sebi razumljiva stvarnost.

Živimo v dobi razvijajoče se gospodarske integracije — gospodarskega združevanja na velikem prostoru — in živimo v dobi kooperacije — medsebojnega sodelovanja od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol. Gospodarska integracija je kruta zakonitost, ki ne prenese zaostalosti in zaostajanja za gospodarskim razvojem, ki pa se ji tudi ne moremo izogniti. V gospodarski integraciji se posameznik in skupnost uveljavita le, če držita korak s časom in če krepijo svojo gospodarsko moč. Posameznik, vseeno ali je kmet, delavec, obrtnik, trgovec ali prosto delujoči intelektualca, in vsaka skupnost, vseeno če gre pri njej za gospodarsko, teritorialno ali narodno skupnost, pa moreta biti zahtevam integracije kos le po poti medsebojnega sodelovanja od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol.

Integracija zahteva poleg razgledanih ljudi v prvi vrsti kapitalno moč. Mi moramo kapitalno moč okrepiti in jo strniti. Okrepili in strnili pa jo bomo najlažje s pomočjo naših domačih hranilnic in posojilnic ter njihove Zveze slovenskih združenj v Celovcu. Pot naše tovrstne kooperacije ali medsebojnega sodelovanja na področju krepitve naše kapitalne moči je spričo tega dokaj jasna. Od spodaj navzgor moramo svoj začasno odvisni denar, svoj obratni denar in svoje hranilne naložbe združevati v svojih domačih hranilnicah in posojilnicah, da se bo v njih nabiralo vedno več denarja, kajti le tako bo tudi lahko funkcioniralo njihovo kreditno poslovanje od zgoraj navzdol, ko bomo potrebovali investicijska in obratna posojila ali kredite. Le po tej poti se bo zanesljivo krepila tudi naša skupna gospodarska moč, bomo obdržali sedanje blagostanje in postali kapitalno močni, kakor to zahteva razvoj integracije. S tem bomo postali tudi bolj samozavestni in manj odvisni od raznih politikov pritiska na posameznika, s katerimi se ga poskuša zavesti iz naših vrst.

Plaketa dr. Franceta Prešerna za župana Timmererja

V sredo minulega tedna je predsednik občinske skupščine Kranj Martin Košir sprejel na sedežu skupščine beljaškega župana, vladnega svetnika Gottfrieda Timmererja, njegovo soprogo in vodjo beljaškega kulturnega urada, ing. M a a s a. Ob tej priložnosti je v navzočnosti predstavnikov kranjske občine izročil beljaškemu županu plaketo dr. Franceta Prešerna, ki mu jo je za zasluge in prizadevanja v razvoju prijateljskega sodelovanja med obema mestli podelila Občinska skupščina Kranj.

V svojem nagovoru je predsednik Košir poudaril, da je bil župan Timmerer, ki se je rodil v Mariboru, vedno prijatelj Slovencev in da se je zavzemal za prijateljsko sodelovanje med prebivalstvom in kraji južno in severno od Karavank. S tem je veliko pripomogel k plodnemu sodelovanju med obema mestli. V svoji zahvali za odlikovanje je župan Timmerer dejal, da so mu

bili kot človeku in socialistu vedno pri srcu ideali prijateljstva med narodi in prizadevanja za srečnejše življenje ljudi. Izrazil je svoje veselje, da je prav v Kranju naletel na ljudi svojega mišljenja. Odlikovanje ne sprejema le za svojo osebo, marveč meni, da velja tudi mestu Beljaku in vsem, ki so se prizadevali in ki se priznajo za dobro sosedstvo s sosedno Slovenijo.

Beljaški gostje so si v Kranju ogledali mestni in Prešernov muzej, delavsko univerzo, ljudsko knjižnico in delavski dom, mestna skupščina pa jim je na letališču Brnik priredila kosilo.

Jakob Mišic

Podjurski prosvetaši smo minuli teden zgubili enega svojih najzaslužnejših sodelavcev stare generacije — Jakoba Mišica, pd. Zilana v Čergovičah pri Šmihelu nad Pliberkom.

V 82. letu starosti je umrl v četrtek minulega tedna, k večnemu počitku pa smo ga materi zemlji izročili v soboto popoldne. Na njegovi zadnji poti iz Čergovič v Šmihel ga je spremljala dolga vrsta žalnih gostov, ob odprtem grobu pa sta se od rajnega Zilana v zbranih besedah poslovila dekan S r i e n c in pliberški podžupan Mirko K u m e r, ki je spregovoril v imenu šmihelskih prosvetašev.

Rajni Jaka Mišic je bil vse svoje življenje predan slovenskemu pevskemu in instrumentalnemu gibanju. Od svojih mladih let je pel v slovenskih pevskih zborih. Pred dobrimi šestdesetimi leti je bil med prvimi pevci šmihelskega zbora »Gorotan«. Od takrat naprej vse v zadnja leta ga ni manjkalo pri nobenem pevskem nastopu ne v prosvetni dvorani in tudi ne v cerkvi. V svoji ljubezni do slovenske besede in do narodne glasbe je v šmihelskem prosvetnem društvu izveščal tri generacije tamburašev in jim vliil zorhano mero ljubezni do glasbe in do materinščine.

Sedaj je šel od nas. Z Zilanom nas je zapustil kremenit in neupogljivo značaj, ki je užival priljubljenost in spoštovanje vseh, ki so ga poznali. Težko ga bomo pogrešali, ker smo ga vsi ljubili in spoštovali. Naj počiva v miru, žalujočim svojcem pa naše iskreno sožalje.



MARIJA VOGELNIK

Šola iz fižola

Peter je prinesel v šolo škatlico s fižolčki. Tako je naročila učiteljica. Peter njenega naročila nikoli ne pozabi.

Pri računih je vzel iz škatlice tri fižolčke. Tako je rekla učiteljica. Peter jo je poslušal.

Izbral je tri najlepše fižolčke; vsak je bil druge barve; prvi bel, drugi rdeč in tretji črnovijoličast. Tako je bilo Petru všeč. Zakaj ne bi po svoje izbiral.

Peter je računal. Vprašal je fižolčke: Koliko vas je?

Pa so mu odgovorili: Eden, dva, tri.

Peter je pokrtil belega s kazalčkom in je vprašal: Pa zdaj?

Beli fižolček je klical: Manj eden!

Rdeči in vijoličasti sta pela: Sva dva, sva dva!

Potem je Peter pokrtil s dlanjo še rdečega in vijoličasti je žalostno vzdihoval: Samo eden sem še, eden, eden, edini!

Trije fižolčki so računali: Tri manj dva je eden.

In Peter je za njimi ponavljal: Tri manj eden je dva.

Peter je rasel in leto je teklo in Peter ni potreboval več fižolčkov. Kar na pamet je sešteval in odšteval in kvečjemu še malo na prste. Fižolčki so sedeli v škatlici in jim je bilo pošteno dolgčas in so zdehali in šteli: Tri manj eden je dva.

Peter je nosil škatlico v torbi med knjigami in zvezki in svinčniki in frnikulami in vrvicami in praznimi vrečkami za malico in koščki barvastega stekla. In škatlica se je malo odprla, čisto malo; mogoče pa je bila sploh že prej slabo zaprta. Špranja je bila ravno tolikšna, da se je rdeči fižolček izmuznil iz škatlice in je zdrsnil v torbo. Iz nje se je preril skozi knjige in zvezke in svinčnike in frnikule in vrvice in prazne vrečke za malice in koščke barvastega stekla in je skočil na tla. Tam se je skrtil v špranjo in je čakal in štel: Tri manj dva sem eden.

Šolski zvonec je pozvonil in razred se je izpraznil; v prazni razred je prišla žena z metlo in je pometala in pospravljala in se je kregala na te nerodne šolarje, ki vedno smetijo po tleh in puščajo polovico malice pod klopjo.

Metla je pometala po kotih in špranjah in je izbezala tudi rdeči fižolček na beli dan. Poslala ga je v smetišnico.

Našemu rdečemu fižolčku pa se metla nikakor ni zdela bogve kako prijazna na pogled, pa tudi sicer ni bila videti preveč rahločutna. In rdeči fižolček ji ni zaupal in se je odločil za beg. Skotrljal se je s smetišnice in se odkotalil do vrat in pod vrati v vežo, pa po stopnicah naprej na cesto pa v daljni svet.

Kotalil se je in pel: Tri manj dva je eden; tri manj dva je eden.

Kotalil se je po cesti, pa s ceste na stezo in s steze na stezico: Tri manj dva je eden; tri manj dva je eden.

Na stezici se je mučila neutrudna mravlja in je vlekla tri drobce sladkorja proti mravljišču. Ker so bili težki, je omahovala in skoro ni prišla naprej. Rdeči fižolček se je prikotatil mimo in jo je opozoril: Tri manj dva je eden.

Dober nasvet, je rekla mravlja in je odložila dva drobca, s tretjim pa je odhitela domov.

Rdeči fižolček se je kotalil naprej in je prepeval: Eden in dva je tri; eden in dva je tri.

Na stezi je ležal kamenček, pri kamenčku kotanjica, v kotanjici voda; malo vode, majhen ptičji vodnjak. Trije vrabčki so sedeli okrog svojega vodnjaka; dva sta gledala, eden je pil.

Rdeči fižolček se je prikotatil mimo in je svetoval: Eden in dva je tri.

Vrabčki so se spogledali, pa so začivkali: Prav ima, prav ima; vode je dosti za tri. In so vsi trije vtaknili kljunčke v vodo.

Rdeči fižolček se je kotalil naprej. Prikotatil se je do kmečke hiše. K hiši je bila prislonsjena klop, na klopi je sedel kmet, zraven njega kmetica. Pred klopjo je stal kmetov sin,

ki je hotel postati delavec in je odhajal v mesto v tisto šolo, ki dela dobre delavce.

Kmet je rekel sinu: Pojdi, da se kaj naučiš! Pa priden bodi, da bova ponosna nate.

Kmetica pa je zajokala: Le kako prazno bo zdaj brez tebe doma!

Tri manj eden je dva; je še vedno dva, je pripel mimo rdeči fižolček.

Kmetica ga je slišala in si obrisala solze. Položila je kmetu roko na ramo in je rekla: Res je, če gre sin, bova še vedno dva doma. Ko bova sama, se bova spomnila, kako je bilo, ko sva bila še zelo mlada. Saj sva bila takrat tudi sama. Potrudila se bova, da nama bo lepo.

In sin se je poslovil lahkega srca.

Rdeči fižolček pa se je kotalil naprej. Kotalil se je mimo hiše in mimo hleva, mimo voza in gnojišča, mimo šupe in dere in skozi travo do grede. Ob gredi je stal Peter in je kopal luknjico. V luknjico je vsul iz škatlice dva fižolčka, belega in temnovijoličastega. In fižolčka sta klicala: Dva sva; dva!

In eden je tri, je zavriskal rdeči fižolček in se skotrljal k njima v luknjico.

In Peter jo je zasul s prstjo in zalil z vodo, da bodo fižolčki za gotovo vzkalili in dobro rasli in veliko rodili.

Živel je v neki vasi človek, ki je bil Alkar-Kose. Bil je bistrih oči, hitrih nog, urnih rok, predvsem pa bistré glave. Aldar-Kose se je posebno rad norčeval iz bedakov in skopuhov in jih vlekel za nos. Ni bil bogat, vendar se mu je, prebrisanu, marsikdaj posrečilo, da je imel na mizi tolstega ovna.

Živo njegovo nasprotje je bil Zatir-baj, grabežljiv in bedast možak. Le-ta je imel veliko čredo: če jo je zarana začel šfeti, jo je komaj do noči preštel. Nekoč je prišel k njemu Aldar-Kose in mu rekel:

— Spoštovani gospodar, dva rublja imam, mošnje pa ne. V roki ju prenošam okoli, roka me že boli, rad bi se ju znebil. Ali mi boš pomagal?

— I, kajpada, kajpada! Seveda ti bom pomagal! — se je razveselil gospodar. — Samo povej, kako!

— Prodaj mi za dva rublja kakšno mršavo ovco — je rekel Aldar-Kose.

Kmet je premišljeval, premišljeval, navsezadnje pa rekel:

— Prodaj mi jo.

To je rekel in ujel v staji mršavo, komaj živo ovco, ki

bi čez dan ali dva tako in tako poginila, in jo prinesel Aldar-Kosu.

— Na, vzemi jo, čeprav mi je žal, ker sem ti jo dal tako poceni. To je dobra ovca. Daj mi svoja rublja!

Aldar-Kose je vzel ovco, denar pa obdržal v pesti in rekel:

— Veš kaj, gospodar! Premislil sem se. Vzemi rublja in ovco in mi daj jagnje.

— To ni slaba zamenjava, je pomislil kmet, „dva rublja in še ovco!“ In je šel iskat

Prebrisan Aldar-Kose

(Kozaska pripovedka)

jagnje. Ko je izbral najmanjše, ga je ponudil Aldar-Kosu:

— Na, vzemi ga! Dobro jagnje je. Daj mi svoja rublja in ovco!

Aldar-Kose je vzel jagnje, toda denar in ovco je obdržal:

— Veš kaj, spoštovani gospodar, premislil sem se! Vzemi

mi oba rublja, ovco in jagnje in mi daj kozo!

— Ni slabo, je pomislil kmet, „dva rublja, pa še ovca in jagnje!“ In šel je po kozo. Ko je ujel najbolj mršavo, jo je prignal pred Aldar-Kosa:

— Na, vzemi to dobro kozo! Daj mi svoja dva rublja, ovco in jagnje!

— Počakaj, počakaj, spoštovani gospodar! — je rekel Aldar-Kose. — Premislil sem se! Vzemi, rublja, ovco, jagnje in kozo — vse za ovna, a dovoli, da ga sam izberem.

— To je pa še najboljša kupčija, je ves vesel pomislil gospodar. „Dva rublja, ovco, jagnje in kozo — vse za enega ovna.“ In je rekel Aldar-Kosu:

— Daj, izberi si ga!

Aldar-Kose pa je izbral največjega, najbolj rejnega ovna. Dal je zanj dva rublja, ovco, jagnje, in kozo, a ovna si je oprtal okrog ramen in odšel z njim. Zatir-baj se mu je sam pri sebi posmehoval in si mel roke:

— E, kako je Aldar-Kose neumen! Kaj vse mi je dal za ovnal

In se niti ni zavedel, kdo od njiju je bedak.

Tetka pravljice šepeče

Punčka spi, konjič rezgeče, dedek kima, pipo vleče, tetka pravljice šepeče. Sluša Minka jo vsa liha, tudi Stanko je brez diha...

Tam po mlaki v gluhi lozi v cokli se čarovnik vozil... v starem, polpodrtem gradi stražijo zeleni gadi... a na daljni, temni gori so zakleti črni bori; ko polnoč je, oživijo, kot pošasti se lovijo... in brkati tolovaji... in repati stražni zmaji... smrti ujeta v rogovilo... to je davnaj, davnaj bilo...

Tetka pravljice šepeče, Minka stiska se boječe, še konjič več ne rezgeče... da je noč, bi nič ne spali, v grozi vsi bi trepetali; Minka s punčko in konjiček, Stanko, tetka in še striček.

France Bevk

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

24. NADALJEVANJE

Oddelek je pognal konje v dir. Brez besed sta drug zraven drugega jahala stari glavar in poveljnik. Pot, ki se je vlekla skozi uskoška naselja, se je zdela glavarju dolga. Uskoški vaščani pa so odprtih ust zrla za njimi. Saj že dolgo niso videli svojega starega glavarja na tako dolgi ježi.

Na pristavi pa sta se pred hišo ustavila konja. Lisasti sivec je še vedno nezaupno povešal ušesa, vendar ga je pritisk krepkih Tudorjevih rok kmalu spametoval. Tudor je razjahal, stopil k muhastemu Moju in pod gobcem krepko stisnil jermen živali in sunil glavo navzgor. Trmasti lisec se je nehal vrteti. Dana je razjahala in ga potrepkala po vratu.

Posel, ki ga je poklical Tudor, je odpeljal konja v stajo. Krepko ju je odrgnil z zvito slamo, da se je zasvetila in osušila koža, in jima nasul zoba. Na dvorišču pa je dolgo dlaki ovčar prišel k Dani, se vzpel nanjo in ji oblizoval vroče roke. Tudor ga je pogladil, se nasmehnil in dejal: „Čuvaj jo, da mi ne uteče! Dana, mlada gospodarica, ljubi te kot Tudor, sin uskoškega glavarja.“

Dana se je zagledala v njegov obraz. Dolgo je srme-la vanj. Na čelu je našla ostro gubo, ki je poprej še ni bilo. Nasmehnila se je in vzkliskala.

„Tudor, poglej, tam!“

Med vrati hišnega vhoda je stal Brano in jo opazoval. Njegov zgubani obraz je bil truden, od sonca ožgan. Brano je pomahal z roko in jima pohitel nasproti. Ko je prijel za roko mlado Tudorjevo ženo, je zamrmral besede, ki jih Dana ni razumela. Temna rdečica ji je pobarvala

obraz. S Tudorjem sta jo prijela za roke in jo odpeljala v hišo.

Po cesti so peketali konji. Sklonjeni jezdecji so priganjali spenjene konje. Na čelu je jezdit stari glavar in v stremenih skoraj stoje, priganjal konja. Mimo ušes pa je žvižgal veter in vrlinčil dvigajoči prah.

Na povelje so se ustavili konji pred starim sivim poslopjem. Stari glavar je zasopel razjahal in stopil v hišo. Ko so se škripaje odprla vrata v veliko sobo, je Dana rahlo vzkliskala. Za glavarjem so rinili v sobo Uskoki. Brž so se razvrstili okoli mladega para. Dana je sklenila roke in zrla v resni glavarjev obraz. Za korak je stopila bliže k Tudorju.

„Tako je prav, hčerka!“ se je oglasil stari glavar in položil Tudorju roko na ramo. „Ne vržem te v ječo, hočem le vnuka, hčerka! Obrzdaj mi sina, jaz ga ne morem.“

Veseli uskoški vzkliski so napolnili sobo. Stari glavar je zamahnil z roko. Odpasal si je težko turško sabljo in jo pripasal sinu.

„Tudor, nasledil me! Žumberški grad vaju čaka. Star sem, na vnuka bom pazil.“

Tudor je pogledal Dani v oči. Stari glavar ju je prijel in odpeljal k odprtemu oknu. „Tu je naša zemlja, pomnita! Naša!“

Skozi okno je zavela lahna sapa.

5

Zlati rog se je kopav v prvih jutranjih žarkih. Bela jadra bosporskih čolnarjev so se napanjala v rahlem vetru. Vitke podolgaste jadrnice so drsele po mirni gladini. Sultanovo mesto se je prebujalo. Z visokega in vitkega minareta se je oglašal muzein in klical pravoverne k jutranji molitvi, še preden bi se sonce povsem skobalilo izza rdečkastih gora. V pristanišču, v predmestjih, v središču, povsod

so odmevali klici muzeinov: „O Alah, valahi, talahi, o Alah!“

V pristanišču pa je nastalo kričanje. Do pasu goli, od sonca ožgani paševi sužnji so mahali, vpili in tekali sem tjer tja po obali. Osoren pašev oskrbnik z bičem iz kože nilskega konja je koračil pred njimi, ukazoval in preklinjal. Vse prepočasi so mu sužnji, polni brazgotin, ravnali bel pesek in krasili stezo, po kateri naj bi hodili odposlanci avstrijskega cesarja.

Ko je bilo delo opravljeno in so bila hrbtišča čakalnih sužnjeve že vsa marogasta od udarcev, je oskrbnik zabrlizgal. Iz bližnjega parka so pritekli oboroženi turški vojaki, zvrstili sužnje in jih odpeljala nazaj v njihove lesene staje za sultanovimi dvorci, ki so se belili v sončnem jutru.

Na ulici, ki je vodila v pristanišče, se je prikazal turški trobentač. Zateglo je zatrobil in še in še. Mimoidoči so se brž ustavili, se zvrstili ob pločnikih in sklonjenih glav čakali beglerbegovega prihoda. In res je kmalu prijezdila pisana četa turških konjenikov z berglerbegom na čelu v pristanišče, kjer je pravkar pristajala trebušasta avstrijska jadrnica. Ko so je privezali in vrgli mostič na pomol, so se izkricali cesarjevi odposlanci. Za njimi pa so služabniki nosili polne mošnje rumenih cekinov. Beglerbeg jih je s spremstvom in častniki, ki so prav neprijazno opazovali debelušaste cesarjeve odposlance, dostojanstveno sprejel, a četa janičarjev je na pomolu izstrelila častno salvo iz težkih mušet. S poslanci na čelu je beglerbeg jezdil v mesto. Poslanci so radovedno gledali vijugaste temne ulice, mošeje s pozlačeni strehami in trope poldivjih psov, ki so se kaj nespoštljivo podili po ozkih ulicah. Za njimi pa je v počasnem koraku jezdila četa brkatih janičarjev. Ko so zavili mimo Hagije Sofije, veličastne in bogato okra-

* turški plemenitaš in višji častnik

ALKOHOLIZEM bolezen in družabno zlo

Alkoholizem ali zastrupljanje z alkoholnimi pijačami je danes še vedno važno medicinsko vprašanje in brez dvoma veliko družbeno zlo.

Vzroki za to bolezen so lahko kompleksni, tičijo pa v osebi in v okolju. Iz mladostne objestnosti lahko postane nekdo alkoholik, ker mu to preide v navado. Počasi potrebuje to mamilo, da bi lažje prenašal življenjske tegobe. Večinoma so take osebe duševni slabiči. Namesto da bi poskušali urejati zadeve na pameten in trezen način, se zatekajo v vse glojbi alkoholizem, ki jim v omami včasih daje navidezno moč za premagovanje ovir, njihovo telesno in duševno življenje pa propada. Sami in njihova družina postanejo socialni problem, ker se jim življenjski nivo občutno manjša, domače in delovno vzdušje se poruši, delovna disciplina in storilnost padeta.

Vsa družba je zainteresirana, da se bori proti takim pojavom. Pijanci in njihove družine so breme družbe. Imamo sicer možnosti zdravljenja, nekateri se ga poslužujejo in so svetel primer ozdravljenih alkoholikov za druge, nekateri pa nimajo toliko moči, da bi vzdržali ali pa se sploh odločili za zdravljenje.

Znano je, da botruje alkohol večini nesreč pri delu in v prometu. Ni brez vsebine parola »Če voziš, ne pij; če piješ, ne vozi!«

Alkoholizem je nevarno zastrupljanje našega telesa s pijačami, ki vsebujejo alkohol. Med te prištevamo vino, pivo, žganje, likerje. Poznamo akutno in kronično zastrupljanje z alkoholom. Pri akutnem zastrupljenju smo pijani, to se pravi da najprej postanemo živahni, pozneje mahamo in opletamo z rokami in nogami, dosti govorimo, potem zgubimo občutek ravnotežja, jezik se nam zapleta, postane hudo zaupljivo in čez mero ljubosumni, občutimo moč, da bi se pretepali, pozneje bruhamo, pademo v nezavest in se ponesnažimo. Naslednji dan, ko se stregnemo, nas boli glava in vse telo, počutimo se kot da bi bili pretepeni, skratka — imamo »mačka«

Akutna pijanost, če se ne ponavlja, navadno ne pušča na telesu in v duševnosti posebnih posledic. Vendar je pri delu in za volanom nevarna že tudi najmanjša količina alkohola, ker občutno podaljša reakcijski čas refleksov. Prav to povzroča nesreče. Nevarna je tudi nerazsodnost, ker lahko povzroči brez vzroka pretep ali celo zločin, vsekakor pa precejšnjo škodo sebi, drugim ali na materialu.

Kronično zastrupljanje z alkoholom, to je uživanje manjših ali večjih količin alkohola stalno, skozi daljšo dobo (nekaj let ali desetletij, spet odvisno od pijače in organizma), pa povzroča okvaro prebavil predvsem požiralnika in želodca, okvaro jeter, okvaro srca in ožilja, s tem v zvezi pa še naduho. Poleg tega se okvarijo živci in drobni živčki okrog lasnic v koži nosu in obrazu. Zato je kroničen pijanec v obraz rdeč, poznajo se mu žilice, njegov nos je nabrekli in modrikast. Ker na-

Kadar kupujemo tekstilne izdelke ali listamo po modnih revijah, pogosto naletimo na izraze, ki so nam tuji in si ne moremo prav predstavljati, kaj naj bi pomenili. Tukaj navajamo nekaj takih primerov — imena različnih tekstilnih izdelkov z navedbo njihove uporabe.

● Bagdad je platno za zavese, tkano v temelju kot etamska tančica v platno, vmes pa dela vzorec barvast vosek iz vignonke.

● Blago za senčnik pri svitalkah je največkrat iz japonske svile in podoban tkaninam žinc, kine, pouč ali dekoracijskemu krefonu.

● Chintz (izg. žinc) je indijska označba za zelo pestro blago. Tkanina je le navidez trda in se da uporabljati

Slovarček tujk v tekstilni industriji

tudi kot pralno blago. Vzorec so drobni, natančno zrisani, večinoma cvetlični. Temelj je svetlo barven. Tkanina je zelo gladka, trpežna in prosojna. Uporabljamo jo za stenske zavese, za okrasne blazine, za torbice in knjižne ovitke.

● Double (izg. dubl) je sestavljen iz dveh nili, ki sta pretkani druga z drugo. Spodnje blago je navadno redkeje in karirano, zgornje pa je boljše kakovosti, striženo in česano. Dubl rabimo za izdelavo zimskih plaščev.

● Hubertus je dolgo vlakniti in nepremočljivi loden, namenjen zlasti za lovske površnike; barve je navadno olivno zelene, redkeje sive ali črne.

● Krojaški kanafas je močno kalandrirano in apretirano bombažno ali leneno platno sive, rjavkaste, največkrat modrikaste barve. Rabijo ga krojači za vstavke pri ovratnikih, na ramenih in reverjih.

● Laneni žamet uporabljamo zlasti na gledaliških odrih. Ta žamet ima lasnost, da se pri umetni svetlobi učinkovito preliva. Temeljna tkanina je bombažna ali svilena, kosmičasta površina je lanena.

● Marengo je lepo, sivkast črno melirano močno polsteno sukno. Trpežno je in ga zelo cenijo. Tkanina je

Znate pravilno kuriti?

1. Drva morajo biti vedno suha, zato jih imejmo vedno nekaj na suhem in toplem prostoru, zvečer jih pa, seveda če ni štedilnik ali peč prevroča, naložimo v odprto pečico ali na pol hladno ploščo, ob kamin ali nanj. Iz previdnosti lahko položimo pod drva staro pločevino.

2. Tudi trske se hitreje vnamejo, če so suhe.

3. Drva nalagamo v štedilnik počez, če hočemo ogreti ploščo za kuho, po dolgem pa, če potrebujemo vročo pečico.

4. Štedljivo kurimo, če potem, ko so se drva že dobro

razgorela večkrat in v kratkih presledkih naložimo premog, tako da razgrejemo vso ploščo in kuhamo po vsej površini. Ko zapremo še zračnik, se bo žerjavica izredno dolgo obdržala, nalagali pa bomo le toliko, da bomo ohranili ogenj. Zato si naj gospodinja tudi poprej pripravi vse, kar bi rada, da bi ji hitro zavrelo. Očisti lahko jušno zelenjavo, nareže čebulo za golaž, nalupi krompir, jabolka za kompot, seseklja meso itd.

5. Na pol ugasel ogenj zopet vzplamti, če vržemo nanj nekaj zrn soli.

6. Če nimamo pri roki trsk, podkurimo z ostanki sveč.

7. Tudi sobne peči hitro razgrejemo, vendar nalagamo zmerno, da ne pokvarimo pečnic.

8. Vročih pečnic ne brišemo z mokro mrzlo čunjo, ker bi popokala glazura na njih.

9. Kadar praznimo pečel iz štedilnika ali peči, posodo pokrijemo z vlažno krpo ali preprijetim vsaj s časopisnim papirjem, z lopatko pa previdno spravljamo pepel pod pokrito krpo na papir. Tako se nam ne bo naprašil ves prostor in predmeti v njem.

skoraj popolnoma črna, le sem in tja so vidna bela vlakna (do 5 odstotkov), ki dajejo blagu mehko in živo lice. Blago se uporablja za kostime ali jopiče pri sakojih, težje vrste se uporabljajo tudi za moške in ženske plašče.

● Satin glaze (izg. saten glase) je znana spreminjasta svila in ima v osnovi eno barvo, v volku pa drugo, kar daje na svetlobi spreminjajoče se barvisti lesk.

● Sheland (izg. šeland) je sivkasto ali rjavkasto melirano tanko blago. Rabimo ga za obleke in površnike. Šeland za površnike ima vikano podlogo.

● Whipcord (izg. vipkord) je močno volneno v krepku tkano blago za jahalne hlače. To blago je vedno v sivkastih meliranih tonih. Nili so sukane, včasih mešane z bombažem.

Mali nasveti

■ Cvetača ostane med kuhanjem lepo bela, če dodamo vodi, v kateri jo kuhamo, 1 del mleka. Mleko večkrat odstrani tudi neprijeten vonj.

■ Večji in manjši gomolji krompirja se ne skuhaajo ob istem času. Kako si pomagamo? Vse gomolje preluknjamo s tanjšo pletilko.

■ Ali ste se že jezile ko so se vam makaroni med kuhanjem spoprijeli? Pomagale si bomo tako, da bomo v vodo, v kateri jih kuhamo, kanile nekaj kapljic olja.

■ Sir bo ostal dlje svež, če ga bomo spravile skupaj s kosčkoma sladkorja.

■ Osušeno gorčico bomo lahko spet uporabile, če ji bomo dodale nekaj kapljic olja, kisa in nekaj zrnca sladkorja.

■ Kako si bomo pomagale, če se nam juha presoli? Dodajmo nekaj surovega mleka in postavimo v juho za nekaj časa srebrno žlico.

■ Gumijaste plavalne kape po uporabi posušimo in potresemo s smukcem, da se ne zlepijo.

Nekaj o jajcih

Gotovo že veste, da se bolj splača kupiti večja, četudi nekoliko dražja jajca. Verjetno pa ne veste, da je odstotek rumenjaka v manjših jajcih večji kot v velikih. Če torej pripravljate majonezo ali omako, raje uporabite manjša jajca. Oblika jajc ni važna, prav tako ne barva rumenjaka. Odvisna je od hrane, ki jo je kokoš uživala.

Jajc nikoli ne umivamo. Še prelahko se namreč zgodi, da se pri tem lupina poškoduje in pot je bakterijam na široko odprta. Tako inficirana jajca se zelo hitro pokvarijo.

Veliko vprašanje je vedno, ali je jajce sveže. Svežost v še celem jajcu ugotovite le s posebnimi aparati. Gospodinja pa se mora na žalost zanesti le na dobro besedo prodajalke. Šele ko jajce ubije, lahko ugotovi, če je sveže. Vsako sveže jajce ima rumenjak lahno vzbočen navzgor, pokrit je namreč s plastjo gosto tekočega beljaka. Če pa je jajce že staro, se rumenjak polagoma sesede in beljak je vedno bolj tekoč. Najvišjo hranljivo vrednost ima jajce, ki ni starejše od enega tedna.

stopijo okvare tudi v centralnem živčevju, so taki ljudje pri hoji nesigurni in se tresejo.

Pijanost staršev se pozna tudi na njihovih otrocih v razvoju in rasti. Ker se pijanstvu pridružuje običajno še revščina, je tudi okolje krivo, da so taki otroci duševno in telesno prizadeti. Naravnost zločin pa je, če dajejo matere lizati dojenčkom v vino ali žganje namočeno kerpico, da bi spali ali pa če navajajo že predšolske otroke k pitju alkoholnih pijač. Take matere še vedno najdemo v najbolj zaostalih krajih, kjer ljudje verjamejo, da dajeta vino in žganje moč za delo in rast.

Alkoholizem je nevarna bolezen! Izkoreniniti jo bo mogoče le z intenzivno zdravstveno vzgojo in s splošnim napredkom.

Dr. B. O.

Proti izpadanju las

Proti izpadanju las zaradi prevelike mastnosti temena je najboljšo sredstvo žveplo v prahu ali žveplo v alkoholu; le-ta preprečujeta izločanje žlez lojnic. Dva- do trikrat tedensko lase dobro razčesamo in lasišče močno natremo s 40-odstotnim alkoholom, v katerem je žveplo. (Če imamo mastno čelo in obraz, se pudramo s pudrom, ki vsebuje žveplo: sulfoderm puder, dermosulfid itd.). Če bi od tega postala koža groba, za nekaj časa prenehamo.

Pri lasni srbečici moramo posebno paziti na prehrano in dieto. Čimmanj živalskih maščob, masla, sladke smetane in prav nič čokolade, alkohola ali svinjskega mesa, ker vse to le poveča izločanje lojnic. Ko se stan-

je izboljša, lahko seveda jemo malo vseh teh živil, vendar se jim znova odpovemo, če se srbečica povrne. Prav tako pijemo čimmanj tekočin (posebno ne v velikih količinah). Prebava mora biti na vsak način urejena.

Sončenje na višinskem soncu, injekcije lastne krvi ali kakšna druga terapija, redna in posebna nega lasišča pa izboljšajo stanje za dalj časa. Po masaži bodo lasje nekaj časa močnejše izpadali, in to tisti, ki imajo slab koren, zatem pa bo izpadanje prenehalo. Vedite, da izpade mladim ljudem dnevno 60 do 80 las; to je normalno, ker jim jih prav toliko znova zraste.

Pri večjih težavah z lasmi vsekakor vprašajte za nasvet strokovnjaka.

šene mošeje, jih je poveljnik popeljal skozi park, kjer so se pozibavale zelene palme in so vrtnarji ne da bi se menili za tujce, zalivali živobarvne cvetlice, ki so se zlivale v široke cvetne preproge. Končno so prišli do stavbe iz belega marmora, pod katero je velik vodomet brizgal vodo visoko v zrak, da je pršela na vse strani in zopet kot tanka prozorna tančica v mavričnih barvah padala med plesočimi jutranjimi sončnimi žarki v rdečkasti bazen, ki so ga sezidali grški mojstri.

Na obzidnem dvorišču, ki je bilo čisto in prostorno, so stali odličniki turškega sultana. Pri vходу je pristopil k odposlancem tolmač s pribočnikom velikega vezirja Ibrahima in jih prosil, da razjahajo. Četa janičarjev, ki jih je spremljala, je v lahнем diru odjezdila v bližnjo vojašnico. Pribočnik velikega vezirja jih je odpeljal v dvorec.

Odposlanci so se okopali in si nadeli praznične obleke, nato jih je pribočnik odpeljal v razkošno jedilnico. Debele preproge so dušile korak in upijale svetlobo, ki je prihajala skozi barvasta okna. Posedli so po mehkih blazinah in strmeli nad razkošjem, ki so ga gledali že v dvorcu velikega vezirja. Neslišno so se pojavili gospodovi služabniki, za njimi pa so se zvrstili slugi z izbranimi jedili v dragocenih posodah. Skozi veliko preluknjano črno steno pa so silili rahli zvoki arabske glasbe.

Odposlanci so se spogledali. Bili so vendar cesarjevi odposlanci in ne sultanovi povabljeni. In vendar so že počivali, ko je bilo sonce že visoko.

Ko so zaslišali trikratni udarec gonga, je vstopil pribočnik, ves v belo svilo oblečen in okrašen z zlatimi našitki, in jim uglašeno sporočil, da jih pričakuje veliki vezir Ibrahim. Stopali so po marmornih stopnicah in po dolgem svetlem hodniku v veliko sprejemno dvorano, kjer so zagledali velikega vezirja na blazini, obšiti z zlatimi resnicami. Njegove male nemime oči so jih ostro opazovale.

Položil si je roko na prsi in komaj vidno sklonil glavo. Velik zelen turban mu je ovijal obrito glavo. Odposlanci so se mu priklonili. Zamahnil je z roko. Pritekli so služabniki in položili blazine na tla. Z vzdihom so odposlanci sedli. Nevajenim jim je bilo težko skrčeno sedeti in vstajati. Le rahel smehlaj je blisnil čez vezirjev obraz, ko je gledal počepanje debelušastih poslanev.

„Kaj prinašate, visoki goslje in odposlanci cesarjevi? Prežlahno oko našega vladarja — Alahovega sina — zre milostno na vas,“ jih je rezko nagovoril veliki vezir. Telesni stražniki orjaških postav, ki so stali za vezirjevim hrbtom, so nepremično strmeli v odposlanca. Oči so se jim bliskale.

Vodja odposlanev je pomignil tolmaču, ki je za silo razumel hrvaški jezik, in mu naročil, naj sporoči svojemu gospodu tole:

„Blagorodje! Po cesarjevem ukazu, našem presvetlem gospodu, ti prinašamo pozdrave in darove za vladarja turškega cesarstva. Presvetli cesar zahteva, da se sultan ne vmešava v ogrske zadeve in naj strogo prepove vpade turških oddelkov čez mejo na ozemlje avstrijskega cesarstva.“

Veliki vezir je s pogledom zasmehljivo ošinil odposlanca in jim ošabno odgovoril:

„Moj gospod in vladar ne potrebuje denarja in zlata avstrijskega vladarja. Do ogrske meje pa ima pravico le milostni gospod, turški sultan. Dvakrat so jo že turške čete pokorile z mečem. Sultanova roka je dolga in seže lahko celo do Dunaja, prestolnice samega avstrijskega cesarja.“

Veliki vezir je milostno pomignil odposlancem in stopil k velikemu širokemu oknu, ki je gledalo na park sultanovega dvora. V ozadju so stali kamniti stolpi, nemi varuhi sultanovega bogastva.

Dva služabnika sta odprla okno. Težak vonj po cvetju je buhnil v sobano.

„Glejte, cesarjevi odposlanci! Ti stolpi so sultanova zakladnica, polni zlata in srebra. Sedem jih je. V njih se bleste neprecenljivi dragulji. Sultanove dežele niso napredaj in ljudstva so mu pokorna.“

Sončni žarek, ki se je prikradel skozi okno, je zaplesal po velikem smaragdu, pripetem na vezirjevem turbanu. Odposlanci so se v zadregi spogledali; niso vedeli, kaj naj mu odgovore. Eden izmed odposlanev, grof in minister dvora, se je obrnil k vezirju, nekaj trenutkov zrl v porogljivi vezirjev obraz in zaprosil:

„Vaše blagorodje, prosimo za sprejem pri svetlem sultanu.“

Veliki vezir Ibrahim se je zamislil in nato odgovoril:

„Odposlanci, odpočijte se. Jutri vas sprejme sultan, sin Alahov.“

Odposlanci so se nemo priklonili. Vezir je plosnil z rokami. K odposlancem je stopil pribočnik in jim sporočil, da je sprejem pri velikem vezirju končan ter jih odpeljal v razkošne sobe, ki jim jih je določil veliki vezir za bivanje. Trudni in razočarani so odposlanci legli, da se spočijejo. Pred njihovimi sobanami pa se je po belo flakovanem hodniku sprehajal orjaški stražnik, doma iz daljne Mongolije. Imel je obrito glavo in poševne oči. S širokim in golim mečem v rokah je mačje tiho stopal gor in dol in budno pazil, da se kdo ne pritihtopi v spalnice odposlanev. V dvorcu pa je bilo živahno. Sli so hiteli na sultanov dvor in se vračali z ukazi in načrti vdora turške vojske na avstroogrsko ozemlje. Sultanovi paše-generalni so stikali glave in v zelo osvetljeni sobi ogromnega sultanovega dvorca proučevali načrte in določali nove poveljnike obmejnih pašalukov, ki so bili vojaško urejeni.

Smrtna tišina

Homer Neugent se je vzpel na prste, da bi dosegel vrhnje liste rastline, ko jo je čistil. Pridno je delal v svojem rastlinjaku in si mislil, da je takale dieffenbachia seguine nekaj precej primitivnega in strašnega.

Tropske rastline, mir in tišina — to je bila za Homerja popolna sreča. Možiček, ki je bil že na videz krhek kot jajčna lupina, je moral opustiti službo profesorja botanike, ker se je živčno preutrudil. Po prvem mesecu življenja v pokoju mu je prišlo na misel, da bi verando svoje hiše, zgrajene v bahavem viktorijanskem slogu, preuredil v rastlinjak. Tako se je zgodilo in zdaj je v rastlinjaku užival tisti mir, kolikor mu ga je dopustila žena.

Bili so trenutki, ko je mislil, da ne bo mogel več mirno prenašati njegove nenehne brbljanja in klepeta... In vendar je bil Homer Neugent miren in potrpežljiv človek! Posledica vsega pa je bila, da se je vse bolj ukvarjal z naravo in vse manj z ženo.

Ko je začel dvoriti Genevi — tega so bila že dolga leta — je bila vitka in ljubka plavolaska. Homer, ki je bil po naravi boječ in molčeč, je bil ves očaran zaradi neusahljivega vira neumnih in lahkotnih besed, ki so vrelle iz njenih ust. Takrat si je mislil, da je njeno govorjenje podobno otroškemu čebljanju. Minilo je nekaj let in Homer je spoznal, da ga Genevin klepet draži in spravlja v obup. Homer se je skrtil za zaveso molka, uboga Geneva pa se je zatekla v kulinarčne užitke. Homerju se je zdelo, da je vse bolj podobna spretno zašpiljeni klobasi: zanimivo je bilo, da se je izredno zredila samo v telo, medtem ko je imela noge in vrat še vedno tanke. Otroška veselost, ki ga je bila nekoč zapeljala, se je zdaj spremenila v zahteve v užaljenem in jokavem tonu. Homer Neugent je torej užival v tišini svojega rastlinjaka, ko se je skozi listje naenkrat prikradel na njegovo uho zoprno, jokajoč in zadirčni ženin glas.

»Homer! Ne najdem papirnatih robcev!« Temu vzkliku je sledil jok. »Sekundico, Geneva,« je podzavestno odgovoril in se še naprej ukvarjal z dieffenbachio. Njeni veliki, temno zeleni in mastni listi so bili čudoviti, svetlo zelene pege so bile tako nenavadne, da je bila rastlina konec koncev podobna kači. Pravi zločin bi bil, ko bi primerjali ta čisti čudež z izrojenimi poganjki, ki jih ljudje gojijo z imenom dieffenbachia. Seveda, seme so kupili v samopostrežni trgovini na voglu... Homer se je zasmel, ko je pomislil na te ljudi, ki ne ločijo dieffenbachie od gumijevca!

»Homer!« Glas je bil močnejši in še bolj vsiljiv. »Me slišiš? Ne najdem robcev, pa jih rabim!«

Homer je skomignil z rameni in stopil v knjižnico. Takoj je zagledal zavojček robcev in se zavedel, da bi ga tudi žena lahko videla, ko bi ga hotela. Geneva je sedela na divanu, oči je imela rdeče od solz, sunkovito je ihtela, tako da so ob vsakem sunku zajezale vzmeti pod njo.

Pomahala je Homerju s knjigo. »Tako žalostno je. Tako, tako žalostno!« Iz njenih velikih modrih oči se je ulil potok solza. »Ubožica... in ves čas je mislila, da jo mož ljudi. On pa je mislil samo na to, kako bi se je znebil.«

»Geneva,« je rekel Homer in njegov obraz je bil zelo strog. »Pokaži mi knjigo.« Geneva mu je dovolila, da je vzel knjigo izmed njenih debelih prstov. »Ampak, saj bereš Dragonwycka,« je presenečeno rekel. »Kaj pa naj bi bilo tako strašno žalostnega v Dragonwycku?«

»Tista uboga ženska,« je smrknila Geneva.

»Geneva, prosim te, nekoliko se obvlada! No, zakaj si taka?«

»Zaradi Johanne Van Ryn,« je zastokala Geneva. »Ubožica. Mislija je, da ji je Nicolas prinesel torto, da bi jo razveselil... In, Homer,« Genevine otekle veke so se dvignile. »Homer, veš, Nicolas je nasekljal

oleandrove liste in jih dal v torto... Ona pa jih je pojedla.«

»Da, res je tako,« je zamišljeno rekel Homer.

Genevine veke so se še bolj dvignile. »Homer,« je rekla. »Johanna je umrla od tega!« Geneva je zgrabila papirnati robec in se hrupno useknila. Razvedrila se je s čokoladnim bononom, ki ga je vzela iz škatle na divanu. »Tako žalostno je,« je rekla. »Tako grozotno žalostno.«

»Zelo žalostno,« se je strinjal Homer. »Moram nazaj v rastlinjak.«

Geneva ga je zgrabila za rokav. »Homer, znebi se že tistih rastlin! Več si z njimi kot z menoj, ki sem konec koncev vendarle tvoja žena...!« Glas se je spremenil v šepet. »Homer, sem bitje iz mesa in krvi. Kaj nisem bolj zanimiva od kakšne rastline?« Tesnobno ga je pocukala za rokav. »No?«

»Seveda, Geneva,« je nezavedno odgovoril.

Zažarela je. »No, potem pa se boš iznebil tistih groznih rastlin, Homer? Boš videl, da jih ne boš pogrešal. Pomisli samo, kako lepe trenutke bi lahko preživela skupaj.«

Misel, da bi bil obsojen na večno poslušanje Geneve, je Homerja hudo pretresla.

»O tem sva se že pogovorila. Veš, da se ne bom ločil od rastlinjaka.«

Geneva se je našobila. »Homer,« je zavajala, »to moraš storiti. Rastline so nevarne. V tej knjigi piše... Tudi oleander imaš v rastlinjaku. Homer, nekoč sem bila v rastlinjaku, pa sem povohala oleandrov cvet. Veš, da diši po sladkorju? Kaj bi bilo, ko bi ga pokusila?«

Homer se je zdrznil. »V rastlinjaku si bila? Saj sem ti že rekel, da nimaš kaj iskati v njem!«

Geneva se je obesila na njegov suknjič. »Homer, že dolga leta čakam na trenutek, ko naj bi bila več-

škatlico in pogoltnil tableto za pomirjenje živcev. Z njegovimi živci je bilo slabše, kar je ostal doma. Samo zaradi nenehne Genevine brbljanja. Seveda se je Geneva zavedala, v kakšen obup ga spravlja njena zgovornost. Tako je večkrat rekla, da se pravzaprav še zdržuje. Še huje pa je bilo, ker ga je venomer spraševala, ali jo ljubi in ali jo potrebuje. To je bilo že skoraj nespodobno. Pa to z Dragonwyckom in oleandrom! Bilo je preveč. Ko bi le molčala...

Homer je s strahom ugotovil, da glasno misli. Ne, česa takega ni mogel misliti. Konec koncev je bil le navezan na Genevo, kajne? No seveda... rad jo je imel... ko bi le manj govorila... No, navadil se je njene navzočnosti.

Homer je vznemirjeno pogledal svoj razcveteli oleander. Ko bi le ne bil tako... smrten. Ozrl se je okoli. Oko mu je ostalo na predragi dieffenbachii. Tej rastlini pravijo tudi »drevo, ki jemlje glas«. Ne, smrtne nevarno ni! Če bi človek pojedel košček lista, bi mu jezik tako otekel, da nekaj časa ne bi mogel govoriti. Homer je kar poskočil od veselja... Lahko bi poskusil... Če bi mu uspelo, potem bi poskus še in še ponavljal...

Moral je pogoltniti še eno pomirjevalno tableto, tako se je razvnel ob tej misli.

Vedel je, da bi bilo še najlaže s sadno torto, ker bi duh sadja premagal duh dieffenbachie. Razen tega bi Geneva z veseljem sama pojedla torto, ker je vedela, da njemu ni do sladkarij.

Homer se je hitro odločil. Sedel je v avtomobil in se odpeljal do Mortimerjeve trgovine, kjer so prodajali samo sadje, vina in slaščice. Homer je zamrmral prodajalcu nekaj o »presenečenju za rojstni dan« in kupil

Genevine korake. Naglo je skrtil deščico in nož, sesekljan list pa je zavil v robec in ga vtaknil v žep.

»Homer, slišala sem čuden ropot! Je vse v redu?«

Vse ve, je obupano pomislil. Slišala je, kako sem sekljal dieffenbachio... Hitro ji je odgovoril:

»Geneva, dobro veš, da ne smem stopiti v rastlinjak.«

»Oprosti, Homer.« Bila je nekam zmedena. »Mislija sem... se pravi, da...«

»Že v redu, Geneva. Zdaj pa...« Utihnil je in Geneva je vedela, da ne bo spregovoril, če ga še tako nadleguje.

Ko je bil trdno prepričan, da je zares odšla, je Homer odšel v kuhinjo, da bi pripravil darilo. Pahl kako zoprno, je pomislil, ko je pogledal torto. Vse tisto sadje in okrasje iz sladkorja ter čokolade se mu je močno gabilo. Homer je vzel iz predala žličko in začel nanašati na torto koščke dieffenbachie. Ko je opravil, je zadovoljno ugotovil, da jih je bilo nemogoče opaziti med sadjem. Največji kupček sesekljanega lista je skrtil pod kolobar ananasa na sredi torte.

Torta ni velika, tako da jo bo Geneva takoj pojedla, si je mislil Homer. Najprej bo odrezala čisto majhno rezino »zaradi linije, saj veš«. Potem bo odrezala debelejšo rezino, ker je »tako čudovitega okusa«. Potem pa bo rekla, da je najboljše, če poje vse, kajti njemu tako ni do sladkarij.

Toda med večerjo so se Homerja polotili dvomi. Kaj če Geneva kaj sluti? Kaj če mu reče, naj tudi on pokusi košček torte? Kaj če se odloči, da jo prihrani za obiskovalce? Homer se je skoraj zadušil z ragujem. »Kaj pa je?« je vprašala Geneva in srkala.

»Oh, nič, samo mislil sem... se pravi... no... Mislim sem, da prehitro jem.«

»Tako?« je rekla Geneva in pogoltnila kos mesa. Nato se je zatopila v žensko stran lista Evening News.

Homer je prinesel darilo, ko sta šla v salon, da popijeta kavo. Geneva je planila v jok.

»Homer, še nikdar nisi bil tako

Izreki

● Strahopetnost sestoji iz želje po uspehu in strahu, da ne bi uspeli. (Beauchene)

● Sreča lahko naklepa podlosti, nesreča le redkokdaj. (Aguetani)

● Mnogi mislijo, da so trpeli, ker so izživali bolečino. (D'Arc)

● Bolečina nikdar ni tako trdna, da je čas ne bi zmehčal pa tudi zbrisal. (Caro)

● Če je bolečina huda, je kratka; če je dolga, je lahka. (Cicero)

● Bolečina je zvesta prijateljica. (Fagus)

● Kdor ni trpel, ne ve ničesar. Ne pozna niti dobrega niti zlega, ne pozna ljudi, ne pozna niti samega sebe. (Fenelon)

»No, no, Geneva. Torta ne tehta niti pol funta!«

Te besede so jo opogumile.

»Kar še vzemi,« je rekel Homer, ko je pojedla prvi kos.

»Ah... tako dobra je. Si prepričan, da se ne bom preveč zredila?«

»Seveda,« je rekel in jo zadovoljno opazoval, ko se je lotila drugega velikega kosa.

»No, škoda bi bilo, da bi torto metali stran. Ti tako ne maraš za take jedi. Bom pa sama pojedla ostank.«

»Seveda,« je mirno rekel Homer. Ves razburjen je opazoval. Prav grdo je jedla. Le kako je vse goltala... Ze ob misli na to bi lahko zbolel... Glej, glej, zlomka: smešno, Homer je počasi zdrsnil s stola na preprogo. Srce mu je divje razbijalo, lotevala se ga je vrtoglavica.

Geneva se je sklonila nadenj. »Upam, da ne boš preveč bolan, Homer?«

»Preveč bolan?« Skušal jo je trdo pogledati. »Kaj misliš s tem, Geneva?«

»Nisem hotela, da bi bil preveč bolan, marveč samo malo. Zdaj pa mi je žal, da sem to storila. Tako lepo od tebe, da si mi prinesel torto, razen tega pa si se med večerjo zanimal za vse, kar sem rekla. Motila sem se, ko sem mislila, da se nič več ne zmeš zame.«

»Geneva, kaj si storila?«

»Hotela sem, da bi bila srečna. Mislija sem, da bi lahko skrbela zate, če bi zbolel, in da bi te morda minila strast od tistih rastlin. Ko pa si mi prinesel torto, mi je bilo zares žal, da sem dala oleander v tvoj ragu.«

»Moj bog!« Homer je poskušal vstati, pa se je takoj zvrnil po tleh. Komaj je še dihal.

»Ampak, Homer, tega ne bi storila, če bi bil prijazen z menoj, ko sem šla odtrgat oleandrov list. Ne vzemirjaj se, v ragu sem dala samo en list.«

»En list! Geneva, to je smrtno!« Splazil se je k njej. »Pokliči zdravnika, hitro!«

»Nisem vedela, Homer. List je bil majhen. Hotela sem samo, da bi bila srečna. Hotela sem, da bi čutil, kako sama sem, kadar si v rastlinjaku... Rastline v rastlinjaku pa so nevarne! Hotela sem ti dokazati...«

»Za božjo voljo, Geneva, nehaj že govoriti in pokliči zdravnika!«

Genevina usta so se spremenila v rožnat O. Stekla je k telefonu in zavrtela zdravnikovo številko.

»Dokt...« Geneva se je prišla za grlo. Zmanjkalo ji je glasu.

Prestrašeno sta se pogledala.

Potem je Geneva pogledala krožnik, kjer je bila prej torta. Obraz se ji je skremžil in odločila je služalko na vilice. Oči je imela mokre od solz. Težko se je usedla, prekrižala roke in čakala. Tudi nemočni Homer je čakal.

Anekdote

Ko je bilo Paulini Meiternich petinsedemdeset let, jo je eden od gratulantov skušal tolažiti:

»No kaj pa je petinsedemdeset let!«
»Ne veliko za katedralo,« je menila, »ampak pri ženski pa že nekaj šteje.«

Slavnemu igralcu Matihewsu je med boleznijo strežnik pomotoma dal piti črnilo namesto zdravila. Strežnik se kar ni mogel pomiriti, toda Matihews ga je tolažil.

»Nič ne de,« je rekel veselo, »zdaj mi daj požreti še pivnik, pa bo spet vse v redu.«

Nekega pesnika so predstavili v družbi. Ena od žensk se je začudila: »Oh, vi ste slavni poet ta pa ta? Jaz pa sem si vas čisto drugače predstavljala!«

»Kako pa?« je vprašal veliki mož zadovoljno smehljaje se, »debelega, majhnega, grdega?«
»Ne, nasprotno, velikega, vitkega, lepega!«

Abbate Galiani, eden najduhovitejših mož osemnajstega stoletja, je v precej temni galeriji kraljevske palače v Neaplju stopal za žensko, katere silhueta je v njem vzbudila nadvse posvetne občutke. Tako si ni mogel kaj, da je ne bi krepko potrepil po okroglini od pasu navzdol. Ženska se je obrnila — bila je kraljica. Galiani pa se je hitro znašel in dejal:

»Madame, če je srce vašega veličanstva prav tako trdo kot tisti del telesa, ki sem imel čast dotakniti se ga, tedaj sem izgubljen!«

krat skupaj. Veselila sem se, ko si šel v pokoj. Mislija sem, da bova uživala v družbi drug drugega, ti pa si si izgradil tisti rastlinjak, tako da te zdaj še manj vidim kot prej...« Genevin glas je postal histeričen. »Kdaj bo tega konec? Kdaj se boš nehal ukvarjati z rastlinami?«

»Nikoli!«

Naglo je odšel iz knjižnice in se zatekel v sveti mir rastlinjaka. Pobrskal je po žepu, potegnili iz njega

torto, ki se je kar cedila v sadnem soku.

Ko je prišel domov, je stopil v kuhinjo, vzel velik nož in se odpravil v rastlinjak. Odrezal je list na zadnjem delu dieffenbachie, da vrzeli ne bi bilo lahko zapaziti, ga položil na deščico in ga začel sekljati. Ugotovil je, da bo imel precej dela, preden bo list tako na drobno sesekljan, da bo lahko koščke skrtil v torti. Ko je delo že skoraj opravil, je zaslišal

prijazen z menoj! Nisem si mogla misliti, da bi me lahko tako presenetil! Kupil si jo pri Mortimerju! Že dolga leta sem si želela kaj iz njegove trgovine, vendar je predrag!«

Oči so ji zalile solze. Odrezala si je velik kos. »Boš tudi ti poskusil, kajne?« Zlobno se je nasmehnila. »Saj veš, moral mi boš pomagati. Shušjevalno kuro imam, zato vsega ne bom mogla pojesti.«

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 20. 11.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika, roman — 16.00 Ali poznaš Koroško — 17.00 Srečanje z ADEG — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer po- jajo, tam ostanemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Boris Godunov, ljudska drama.

Nedelja, 21. 11.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Fava- rilni popevk — 12.45 Ogladalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Hočemo pa- magali — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Ogladalo snubec, veseliga — 21.15 Kompanisti, interpreti, kritiki.

Ponedeljek, 22. 11.: 8.15 Most čez Drino, roman — 8.45 Ljudska glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Gospodarske in tisk — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Vsakodnevni proble- mi — 20.30 Jezni gostje, kriminalka — 21.15 Kon- cert ljudskih pesmi.

Torek, 23. 11.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Knjige za darilo — 15.30 Kar jutri se bomo peljali — 15.45 Mladinska oddaja — 18.00 Oddaja deželnega gla-

Nedelja, 21. 11.: 8.15 Kaj je novega — 10.00 Teden- sko ogledalo domačega tiska — 13.10 Za avtomobil- liste — 14.30 Most čez Drino, roman — 15.00 Gazd in les — 16.00 Očarljive melodije — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Lepa jesen — 21.15 Rešitev salzburskega starega mestnega dela.

Ponedeljek, 22. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz stvaritev velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 15.35 Veliki godalni orkester radia Brno — 16.00 Otroška ura — 17.25 Problemi moderne družbe — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Simfonična glasba iz Amerike — 21.00 John Fitzgerald Kennedy, prezident lisočih dni.

Torek, 23. 11.: 8.20 Da, to je moja melodija — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Grški Parnas — 15.35 Zabavni zvoki iz Avstrije — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Richard Wagner kot režiser na Dunaju — 19.30 Poleli z nami — 20.30 Operetne sanje — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 24. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.36 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Izseljenec, pripovedka — 15.45 Otroška ura — 16.00 Hamletova zvestoba — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo teenagerji — 20.15 Vseh devet.

Četrtek, 25. 11.: 8.10 Glasba na tekačem traku — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Orkestralni koncert — 14.10 Pomembni orkestri — 15.35 Pravilica z glasbo — 16.00 Japonska umetnost na Dunaju in v Berlinu — 17.40 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Bent Fabrik igra stare priljubljene melodije — 20.00 Pa- dajmo se v lepi svet — 21.00 Pravica kot lema svetovne literature.

Petek, 26. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Ljudska glasba — 15.35 Godalni orkester Heinz Kiesling — 16.00 Otroška ura — 16.45 Pesmi Rolpha Maadla — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Zasljevanje Lukula, slušna igra — 21.00 Iz nabiralnika za priložbe — 21.25 150 let teh- nične visoke šole na Dunaju.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 20. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 21. 11.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 22. 11.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Športni mozaik — 18.00 Za našo vas.

Torek, 23. 11.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom.

Sreda, 24. 11.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, za- igramo.

Četrtek, 25. 11.: 14.15 Poročila, objave — Poje dvojn- ni kvintet iz Sel — Razmišljanje o svetu in ljudeh.

Petek, 26. 11.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO TRST SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 20. 11.: 12.15 Mozaik prvenstev in rekordov — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Vojan — 17.30 Jufrišnji solisti — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 20.45 Zbor Kras — 21.00 Boris Godunov, opera.

Nedelja, 21. 11.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Od- daja za najmlajše — 13.00 Odmevi ledna v naši deželi — 15.30 Rdeči Logan, tragedija — 18.30 Ob stoletnici Janeza Kreka — 20.30 Iz slovenske folklorne.

Ponedeljek, 22. 11.: 12.15 Brali smo za vas — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Zvoki, uglašeni na temo — 21.00 Privijanje vijaka, opera.

Torek, 23. 11.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 19.00 Pla- šče za vas — 21.00 Pregled slovenske dramatikne.

Sreda, 24. 11.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Klavirska glasba — 19.15 Higijena in zdravje — 19.30 Slovenski zbori — 20.35 Kul- turni odmevi — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 25. 11.: 12.00 Za smeh in dobro voljo — 18.30 Klasiki moderne glasbe — 19.00 Pisani balončki — 21.00 Rosmersholm, drama.

Petek, 26. 11.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Iz slovenskega glasbenega življenja — 19.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 20.35 Gospodarske in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,3 — 97,9 MHz. Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 20. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Mladi glasbeniki — 9.45 Kitara v ritmu — 10.15 Iz oper itali- janskih veristov — 12.05 Novost iz našega arhiva — 12.40 Ansambel Borisa Kovačiča in trio Andreja Blumaverja — 14.05 Odlomki iz slovenskih oper — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 17.35 Najbolj priljubljena popevka tedna — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni koncert lahke glasbe — 20.30 Pokaži, kaj znaš — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 21. 11.: 8.05 Odlučni dan v mačji zgo- dovin, mladinska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.45 Ljubiteljem lahke glasbe — 12.05 Vo- ščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Nedoljsko športna popoldne — 16.00 Humoreska tedna — 17.30 Babje lalo, radijska igra — 20.00 Glasba ne pozna meja — 21.00 Simfonije Franza Schuberta — 21.30 Trideset minut z Dvorakom — 22.10 Nočni zabavni zvoki.

Ponedeljek, 22. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Naš juke box — 10.35 Naš

izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organiza- cij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec- Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24, — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec- Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec- Klagenfurt 2, Postfach 124.

podlistek — 12.05 Iz opusa Sergeja Prokofjeva — 12.40 Narodne in poročede — 14.35 Voščila — 15.30 Iz zbo- rovske beležnice Antona Lajovca — 17.15 Glasbena križanka — 18.45 Narava in človek — 20.00 Proslava 70- letnice Jakova Gotovca — 22.10 Mozaik lahke glasbe.

Torek, 23. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Sprehad z velikimi zabavnimi ansambli — 10.15 Z ansambлом zagrebške in beograjske opere — 12.05 Slavni virtuoz — 12.40 Veseli plantarji in trio Milana Matka — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.30 V terek nasvidenje — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Poje Aka- demski pevski zbor iz Ljubljane — 20.20 General Frederic, radijska igra — 22.15 Jugoslovanska glasba.

Sreda, 24. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Naši mladinski zborovodje — 10.15 Marijan Lipovšek kot pianist in skladatelj — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Odlomki iz manj zna- nih oper — 12.40 Slovenske narodne s Korotke — 14.35 Voščila — 15.30 Koncert pihalnih godb — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Črne maske, opera.

Četrtek, 25. 11.: 8.05 Simfonični orkester RTV Ljub- ljana — 9.25 Osrček, glasbena zgodba — 10.15 Iz oper starih mojstrov — 12.05 Variacije na temo „Pridi ljubi maj“ — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 Iz balatov Arama Hačaturjana — 14.35 Glasbeni vedež — 15.40 Literarni sprehad — 17.00 Turistična oddaja — 18.20 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtkov večer — 21.00 Večer umetniške besede — 22.10 Komorna ura.

Petek, 26. 11.: 8.05 Odlomki iz oper — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Domača viže, domači ansambli — 10.15 Klarinet in saksofon — 10.35 Novost na knjižni polici — 12.05 Iz oper Richarda Straussa — 12.40 Pozdrav iz Bele Krajine — 14.35 Ruske narodne pesmi — 15.30 Od vasi do vasi — 15.45 V svetu znanosti — 18.20 Plesni or- kester RTV Ljubljana — 18.45 Kulturni globus — 20.00 Iz arhiva opernih melodij — 20.20 Tedenski zunanjepoli- tični pregled — 20.30 Naši skladatelji pred mikrofonom — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 20. 11.: 17.03 Od Hamburga do Bombaya — 17.35 Kaj lahko postanem — 18.35 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trikrat svatba, veseliga — 21.50 Lov se je pričel v pristanišču, drama.

Nedelja, 21. 11.: 17.03 Svet mladine — 17.35 Prirčne pozdrave iz Texasa — 18.00 Knjižni kotiček — 18.25 Zvez- na vojska v atomski dobi — 19.00 Berlin v Berlinu — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Življenje Galileja, igra — 22.50 Sedem dni svetovnih dogajanj.

Ponedeljek, 22. 11.: 18.30 Tečaj francoščine — 19.00 Kitara za vse — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Maigret in plemstvo, kriminalka — 21.05 Športno omizje.

Torek, 23. 11.: 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Doga- divščine ob Donavi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Glasba iz studija B — 21.00 Časovni ventil.

Sreda, 24. 11.: 11.03 Časovni ventil — 17.03 Kdo po- maga rokodelčih — 17.35 Veverica v kolesu — 17.50 Športna abeceda — 18.30 Tečaj francoščine 19.00 Raz- mišljanje se obrestuje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Iz- obilje življenja — 21.35 Mestni pogovori — 22.50 Pa- daba iz Avstrije.

Oddaja sadnih drevesc vseh plemen in znanih sort samo v drevesnici. Poseb- no velika zaloga češpelj, sliv in ri- bezov. Marko Polzer, pd. Lazar, pri Št. Vidu v Podjuni.

Četrtek, 25. 11.: 11.03 Zvok iz človeške roke — 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kalejdoskop — 19.30 Čas v sliki — 21.00 Mahatma Ghandi — 21.50 Denarja kot sena.

Petek, 26. 11.: 11.03 Mahatma Ghandi — 18.30 Za pri- jatelja znak — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Lovska kri, ljudska igra — 21.50 Z na- šimi najboljšimi priporočili — 22.35 Jaz iz Amerike.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 20. 11.: 17.40 Kja je, kaj je — 17.55 Zoki poki — 18.10 Vsako soboto — 18.25 Obzornik — 18.45 Koz- jaki, mladinska igra — 19.40 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.40 Sprehad skozi čas — 21.10 Druga plat medalje.

Nedelja, 21. 11.: 9.30 Ena proli ena — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Tisočkrat zakaj — 11.30 Cirkuški deček — 12.00 Nedeljska konferenca — 19.00 V nedeljo ob sedmih — 20.00 Dnevnik — 20.45 Zabavna glasbena od- daja — 21.45 Zgodba za vas.

Ponedeljek, 22. 11.: 17.40 Angleščina — 18.10 Risanke — 18.25 Obzornik — 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse — 19.15 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik 20.30 Preplah v Ulici platan, drama — 21.30 Biseri glas- bene literature — 21.45 Svet na zaslunu.

Sreda, 24. 11.: 16.40 Govorimo rusko — 17.10 Učimo se angleščine — 17.40 Tiktak — 17.55 Slike sveta — 18.25 Obzornik — 18.45 Glasbena sreda — 19.15 Ma- zaiček kratkega filma — 19.40 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Mednarodna ura — 21.30 Kulturna panorama.

Četrtek, 25. 11.: 11.00 Angleščina — 17.10 Oddaja za vojsko — 17.40 Združenje radovednežev — 18.25 Ob- zornik — 18.45 Reportaža — 19.10 Koncert resne glasbe — 19.40 Pošta — 20.00 Dnevnik — 20.30 Bolezni klas — 20.40 Drama.

Petek, 26. 11.: 16.40 Govorimo rusko — 17.00 Učimo se angleščine — 17.30 Pogovor o slovenščini — 18.00 Otroški magazin — 18.25 Obzornik — 18.45 Pisma občan- ov — 19.15 Narodna glasba — 19.40 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Festival ansamblov Jugoslovanske ljud- ske armade.

Bogata izbira voščil
 za božične prazni- ke in novo leto s slovenskim besedi- lom v knjigarni
 „NAŠA KNJIGA“ Celovec, Wulfeng.

Pavliхова pratika je spet prišla!

Vsem ljubiteljem zdravega humor- ja sporočamo, da je izšla PAVLIHO- VA PRATIKA za leto 1966. Poleg kole- darskega dela ter podatkov o sonč- nem vzhodu in zahodu in o Luninih- menah nas seznanja z vidnostjo pla- netov in z zanimivimi pojavi v prihod- njem letu. Iz zanimive vsebine nava- jamo nekaj podrobnosti:

- Horoskop — Neresne resnice — Beležke o kranjskem tepezu — Zanke in uganke — Skrivalnice — Pasji humor — Vpliv televizije na človeštvo — Modne prerokbe za leto 1966 — Razvoj kranjske klobase — Kako ob- držite gospodinjstvo pomočnico — Te- žave z darili — Arestantovski humor — Poezija abecde — Nekaj za ribiče — Zanimivi poskusi — Poročna sreča — Zadnja želja prašiča žetinarja itd.

PAVLIHOVA PRATIKA obsega 192 strani, je bogato ilustrirana in stane samo 10 šilingov. Dobite jo v knjigar- ni „Naša knjiga“, Celovec, Wulfen- gasse.

Zaloga je majhna — zato pohitite!

varja — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Spomini radijskega reporterja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Pera, moj pri- jatelj, slušna igra — 21.15 Pesem za lahko noč.

Sreda, 24. 11.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Knjige za darilo — 15.30 Mladinski zbor radia Celovec — 18.00 Drevo ni travca — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 Orkestri v gosteh.

Četrtek, 25. 11.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.00 Deželna kulturna poročila — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Pozna jesen v alpskem svetu — 21.00 Zvenača alpska dežela — 22.15 Pesem priroje.

Petek, 26. 11.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Ljudska visoka šola v radiu — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Padajoče listje — 21.00 Za sedemdesetletnico Nica Dostala.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pa- stro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med potjo — 18.00 Glasbena oddaja s plašč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 20. 11.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Bodite čisto liho — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgledi — 17.10 Iz parlamenta — 17.35 Za delovno ženo — 18.05 Znae melodije — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.30 Velika žansa — 20.15 Avstrijska hitparada — 22.20 Zabava za ljudi od danes.

PEČI ŠTEDILNIKE

v največji izbiri dobavi

Podjunska trgovska družba
 bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
 tel. 0-42-36 201

Ta teden vam priporočamo:

Za vsakogar nekaj

- Kurt Pollak: **KAKO MEDICINA POMAGA**, nauk o zdravju za vsakogar, 528 str., ilustr., slik. priloge, pl. 86 šil.
- Kazimir Taran: **ČLOVEK IN NARAVA**, kako ravna človek z naravo, 124 str., ilustr., kart. 27 šil.
- Ciril Cvetko: **OPERA IN NJENI MOJSTRI**, najbolj znane opere in njihovi avtorji, 388 str., slik. priloge, br. 52 šil.
- **STROJ IN MISEL**, kratek oris kibernetike, o strojih, ki znajo „misliiti“, 140 str., br. 12 šil.
- Drago Lebez: **POZNATE STRUPENE ŽIVALI!**, knjiga o živalskih strupih in strupenih živalih, 168 str., ilustr., slik. priloge, ppl. 45 šil.
- William H. Crouse: **POGLED V SVET ZNANOSTI IN TEHNIKE**, poljuden prikaz novih znanstvenih odkritij, 194 str., ilustr., br. 28 šil.
- Hendrik van Loon: **ZGODOVINA ČLOVEŠTVA**, poljuden prikaz svetovne zgodovine, 480 str., ilustr., pl. 93 šil.
- Lucijan M. Škerjanc: **GLASBENI SLOVARČEK**, priročnik o oblikovalcih glasbe in tolmač strokovnih izrazov, 244 str., ilustr., pl. 23 šil.
- Dr. Fran Vatovec: **SLOVENSKI ČASNIK**, zgodovina slovenskega tiska, (1557—1843), 272 str., ilustr., ppl. 50 šil.
- Dr. Lavo Čermelj: **ČLOVEK V VESOLJU**, zapiski o doseganjih uspehih pri osvajanju vesolja, 248 str., ilustr., br. 32 šil.
- Georges Sadoul: **MOČ FILMA**, razvoj filma od prvih začetkov do danes, 192 str., ilustr., kart. 45 šil.
- A. A. Šternfeld: **OD UMETNIH SATELITOV K MEDPLANETARNIM POLETOM**, prvi koraki človeka v vesolje, 112 str., ilustr., br. 21 šil.
- Niko Kuref: **PRAZNIČNO LETO SLOVENCEV**, starosvetne žege, 1. del: Pomlad, 328 str., slik. priloge, pl. 63 šil.
- James Stockley: **ZNANOST SPREMINJA SVET**, razvoj in uspehi raziskovalnih laboratorijev, 272 str., slik. priloge, pl. 31 šil.
- Janko Pleterški: **NARODNA IN POLITIČNA ZAVEST NA KOROŠKEM**, obširna razprava o koroških Slovenih v letih 1848—1914, 480 str., pl. 165 šil.
- Dr. Anton Trstenjak: **POTA DO ČLOVEKA**, metode spoznavanja ljudi, 208 str., br. 14 šil.
- Jože Šircelj: **ŽEPNI BONTON**, navodila za lepo vedenje, 144 str., ilustr., br. 27 šil.
- Avro Manhattan: **VATIKAN IN XX. STOLETJE**, politika in vpliv katoliške cerkve, 448 str., polusnje 85 šil.
- Siegfried Oertwig: **POKOPANA MESTA**, izlet v kraljestvo arheologije, 192 str., ilustr., kart. 32 šil.
- Gerald Walter: **ZATON BIZANCA**, slikovita pripoved o zaključnih poglavjih bizanjske zgodovine, 352 str., ppl. 48 šil.
- **PO TUJIH CELINAH**, polovanja po deželah Azije, Afrike, Amerike, Avstralije, in po polarnih pokrajinah, 320 str., slik. priloge, br. 32 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse